

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 c
Pe o lună . 2.40 c

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Strada Deak Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare ziar
20 filerl.
Manuscripte nu să inapo-
lază.

Afacerea Goga-Vajda.

Primim spre publicare următorul

Comunicat:

Juriul numit în afacerea d-lor Dr. Al. Vajda-Voevod și Oct. Goga s'a dizolvat, fără a putea aduce o nouă hotărâre în această afacere.

Primiți, Vă rog, asigurarea deosebitei mele stime.

Sibiu, 10 (28) Ianuarie 1912.

Andrieu Bârseanu.

Adaugăm la aceste rânduri:

Noi și în primul rând d. Octavian Goga ne-am supus până acum celei mai desăvârșite tăceri, pentru că socoteam că juriul constituit sub președinția dlui A. Bârseanu va aduce deplină lumină în această afacere care va rămâne istorică. Tăcerea aceasta ne-a costat destul de mult. Acum suntem însă deslegați de ori ce rezerve. În cea mai scurtă vreme, așteptăm numai cuvântul dlui Goga, vom lămurii în scârboasa-i golătate cea mai criminală încercare de a se distruge la noi un

habat și prin el o instituție. Vom dovedi cu acte care a avut lipsa de pudoare și cinste să aleagă ori ce mijloace, numai să arunce, fie și câteva zile, o umbră de bănuială asupra corectitudinii naționale a lui Octavian Goga și prin el asupra ziarului nostru.

Puncte și virgule.

De St. M.

Răsfoiesc din nou vechiul „Sămănător”. Câtă comoară de cunoștinți, de idei nouă, de căldură frățească, de simțritate nobilă nu cuprinde această revistă, cea mai prețioasă din câte au apărut până acum la noi Români. Cetesc... „Dreptul de suveranitate asupra sufletului unui popor și asupra limbii lui îl au singuri artiștii, și apoi marii cugetători. L'au avut la Greci în primul rând Homer, iar Alexandrinii și toți urmașii lui Tersit abia au pus pe ici pe colo câte un punct sau câte o virgulă.”

Stau și mă gândesc, oare adevărate sunt cuvintele aceste, căci de o vreme încoace pare că ar fi tocmai întors la noi Români de sub jugul unguresc. Din ce în ce se contestă mai mult dreptul de suveranitate al scriitorilor și cugetătorilor asupra sufletului poporului nostru, susținându-se cu răcnete bipedice, că adevărați conducători ai poporului românesc — chiar și ai tuturor popoarelor culte — au fost totdeauna Tersitii sau politicianii,

uma, căci o istorie scrisă de băntăntului decât și lipsiți de gandomanie aprobă numai cuvintele de mai sus ale dlui S. Mehedinti prof. la universitatea din București.

Să răsfoim numai istoria noastră. Oare cine ne-a mântuit în veacul al

XVII-lea? Nu cronicarii, cari spuneau că „dela Râm ne tragem”? Clain, Șincai și Maior n'au fost membri ai comitetului național, deputați în parlamentul ungar, nu umblau cu automobile și, cu toate aceste, cine le-ar putea tăgădui marea prefacere a sufletului românesc încetușat, în urma căreia, un neam întreg a început să-și „ia patul și să umble.” Unirea dela 1859 au pregătit-o scriitorii dela 1830 și a înfăptuit-o nemuritorul Kogălniceanu, — n'a fost avocat, medic, ori secretar consistorial — care știa că „viața mulțimilor o menești a fost condusă și salvată numai de marile idealuri: care știa că față de o majoritate scârboasă, grosolană și primejdioasă pentru viitorul național, față de sistemul de corupție avem un mijloc de mântuire, care consistă în prefacerea firii noastre lăuntrice, în crearea de oameni crescuți în înțelegerea frăției și în deplina stăpânire a civilizației românești pentru scopurile înalte ale poporului românesc.”

Baritiu, Bărnăușiu și Cipariu n'aveau brevet din partea comitetului național de a conduce poporul român din Ardeal și cu toate aceste, în ciuda politicianilor feroci de azi, prin munca lor deosebită, prin scrisul lor cuminte s'a desrobât un neam

tea cărora stă cel mai puternic, d. N. Iorga: se transformează, se reînnoșează întreaga viață românească fără deosebire de ținut, dându-i-se un caracter de putere cugetării și simțirii românești?

Desigur că scriitorii au fost și vor fi tot-

Domnișoara Eleonora.

De Veniamin Negru.

Prietena mea era fată bătrână. Trecuse peste patruzeci, i-se iviseră vre-o câțiva peri albi prin jurul tâmpelor și în colțurile gurii își făceau apariția cu tot mai multă îndărătnicie două crețe adânci, pline de amărăciune. Era profesoară de pian la școala de fete, avea două pisici, un câțel nesuferit care umbla numai în trei labe și un suflet ciudat, plin de lumini și umbre nehotărâte. O cunoșteam de mult. Ea trebuie să fi fost fată mare când începeam eu să gânguresc. Nu cred să nu fi fost și frumoasă odată și odată. I-am văzut o fotografie de prin anii șaptezecii. Din haina adusă strins în jurul corpului svelt, din umbra cununii de păr pieptănat „gracchten” rășărea o figură, dacă nu simpatice, impunătoare, totuși, și plină de o grațioasă domnitate feminină. Tatăl ei fusese notar pe vremea absolutismului, dela el a moștenit bruma de avere ce avea, iar mamă-sa, o poloneză, ceva cu înști la sfârșit, care a venit în patruzeci și opt în Ardeal, — dela ea a moștenit talentul muzical și știința de nemțește.

Când a venit în orașul nostru? Nu se știe. S'a pomenit lumea odată cu o femeie singuratecă, căreia-i zicea domnișoara Eleonora, profesoara de pian. Atât. Incolo nici nu se prea întreba nimeni: cine e, de unde e? Abia după ce a îmbătrânit au început băieții să-i dea o atenție exagerată: ea era, săraca, ținta tuturor glumelor răsuflute. Dacă vr'na Don Juan mai sărăcut la suflet sim-

tea necesitatea unui spirit, atunci năpădea asupra ei, mamele își speriau fetele cu ea, iar eu în caltea eram centrul tuturor săgeților de sarcasm ucigător ale prietenilor mei:

- Ce-ți mai face Dulceinea?
- V'ați logodit?
- Călduroasele mele felicitări! etc., etc.

Păcat de toate aceste, căci domnișoara Eleonora, nu numai că nu le auzea, dar chiar dacă le-ar fi auzit nu și-le-ar fi putut lua pe suflet. Avea ea o mândrie care o scutea de toate întemperiile acestei vieți. Nu ridea niciodată, căci atunci ar fi trebuit să și plângă, ei trecea prin lumea asta cu o nepăsare pe care nu mi-aș putea-o închipui la altă femeie. Vorbea mai ales despre lucruri cari nu-i atingeau inima, așa că de multe ori mi-ar fi venit să cred că sub pieptul ei scăzut de fată bătrână nu sbuciuște niciodată acea tainică bucată de carne, cântată de toți poeții. Ceea ce n'ar fi fost adevărat. Trebuia s'o asculti și s'o vezi cântând la pian marșul funebru al lui Chopin ca să cunoști adevărul. Tresăririle nervoase ale mâinilor ei subțiri, tremurul pleoapelor ei ostenite, îți mărturiseau mult.

Eu o căutam pe domnișoara Eleonora din mai multe pricini. Îmi plăcea vorba ei cumpănită, îmi plăcea cântecul ei la pian și, să vorbesc drept, simțeam o plăcere și îndușându-mă de toamna ei vestedă și tristă. Mi-aduc aminte, erau seri de Noemvrie când porneam încetător de acasă, mă abăteam pe la grădinar, cumpăram trandafiri roșii și îi duceam ei. O găseam totdeauna lângă sobă, cu o carte nemțească în mână; de cele mai multe ori cu poeziile traduse în nemțește ale lui

Mickiewicz. În seri de aceste îmi povestea ea despre Poloni, pe cari îi cunoștea numai din spusese mamă-sa, despre Kosciuszko și despre neamurile ei din Lemberg.

Mă și certa câte odată: Toți tinerii de astăzi sunteți niște oameni mici. Cețiți romane proaste și vă credeți grozavi. Nu protesta las' că știu eu!

Dar mai era un motiv care mă îndemna s'o cercetez cât mai des pe domnișoara Eleonora: ea da lecții de pian unei fete pe care o iubeam pe acele vremuri: o margașetă, cam puțin simțitoare, dar... înger, după închipuirea mea.

Nu se știe cum, dar norocul meu cam atunci mă potrivea la domnișoara Eleonora când blonda mea amicică își încerca degetele neîndemânate pe clapele pianului. Domnișoara Eleonora nu înțelegea, poate că nu prea înțelegea nici fetița. Eu îmi ascundeam taina cu o grozăvie îndărătnică.

Ei bine, dragostea aceasta mi-a curmat ori ce legături cu prietena mea. O dragoste nenorocită, căci, socotind cu mintea mea de astăzi, mai bine jertfeam pe blonda Margașetă, decât să jignesc pe domnișoara Eleonora.

Era seară. Plouase și eu, tolănit în pat, fumam țigară după țigară, să-mi mai alung nesfârșita tristetă ce mi-se lăsase pe suflet, întocmai ca ceața de afară. Totdeauna ploaia de toamnă mi-a făcut impresia unui potop de lacrimi. Cine îl va fi plângând?...

Ce puteam face altceva, decât să mă duc la domnișoara Eleonora. Acolo găseam două alinări sufletului meu: o floare învială, fragedă și pli-

de-auna adevărații îndrăgitori ai poporului nostru, — ca și ai altor popoare — căci ei singuri înțeleg în întregime sufletul lui, idealurile și tendințele lui spre un viitor mai vrednic. „Despre Omer n'ai să vorbești cu Tersit” — zice d. Mehedinți cu drept cuvânt.

Un „ilustru necunoscut”, deodată a-pare pe scenă, gras, voluminos ca... unul dintre cei mai mari filantropi naționali, pentru reclamă dă încoaci dă încolo 10—20 cor., abonează gazete pentru țărani, scrie articole politice (?) și deodată intră în șirul „conducătorilor firești” — trimiși de Dumnezeu — mă rog. Aceste sunt treptele ierarhiei prin care s'au ridicat mulți dintre pretinși și guralivii conducători. La intrări, banchete, în tot locul unde-i mulțime, acești „ilustri” și Magnificenți caută prin bâiguiturile lor, numite de ei toasturi sau discursuri politice și prin „copitele” lor bine poteovite, să producă o admirație pentru persoana lor... providențială.

Acești oameni îndrăsnesc să-și aroage drepturi suverane de a fi conducători cu decret ai porporului românesc? Nu vedeți că sunteți de banali și ridicoli!

Un vânt năprasnic vă suflă mâncă de pe arenă pe voi, cari v'ați bătut joc de „floarea cugetării românești”, toomai fiindcă n'ați cugetat niciodată, sau dacă ați făcut aceasta atunci ați cugetat interesat, pătimas și prost. Va rămânea în urma voastră o pagină neagră în istorie și un păcătoșnic în memoria cerului murdar, arcopagii scriitorilor și cugetătorilor români, prin care poporul nostru a putut străbate prin atâtea furtuni și primejdii și a însemnat un nou capital original în cultura omenimei.

Lăsați-o mai domol domnii mei, nu vă luați așa aiere, căci vă stă foarte urât. Nu

nă de parfumul nebănuit de liniștitor al tinereții și un prilej de plângere pe ruinele unui suflet care n'a știut ce e plăcerea: — compătimirea îți dă viață!

Care nu mi-a fost însă mirarea și bucuria când, deschizând ușa, am zărit la pian numai pe... Margareta mea. Nu mi-se mai întâmplase. Am rămas înmărmurit de această plăcere neașteptată și abia dacă am putut să îndrug o „bună seară”.

— Unde-i domnișoara Eleonora?

— S'a dus... dar... vine îndată, a răspuns Margareta plecând și ea pleoapele în pământ.

Ce să-ți spun? Este în om instinctul acela animalic care nu se poate birui.

M'am cprît în mijlocul odăii. Singurătatea ei, lăsatatea mea, dragostea mea nebună, nu-mi pot da seama, dar o putere covârșitoare, m'a prins, așa deodată și mă împingea spre ea. Nu-mi pot aduce aminte ce pași neghiobi de fiară voi fi făcut apropiindu-mă, nici nu știu cu ce brațe voi fi strâns la piept subțirelul corp al blondei mele amice. Ea stă răzîmă de pian albă și obosită, primitoare. Am sărutat-o lung pe obraz, pe gură. Tremura. Ochi îi erau închiși de plăcere, ori de teama acestei clipe, — nu știu...

Intensitatea unui sentiment se măsoară cu vremea cât tremură în sufletul tău: — m'am des-făcut ușor și am căzut pe divanul de alături. Mi-am frecat ochii împăienjeniti și...

...Câte întâmplări bizare mai rînduiește și soarta!

În ușa sta domnișoara Eleonora dreaptă, cu mâinile lăsate dealungul trupului, înmărmurită, cu ochii fosforescenți. Era o apariție stranie. Mai

sunteți mai mult decât niște simple „puncte” și „virgule” în toată dezvoltarea noastră istorică. De aceea fiți mai atenți și puneți unde trebuie punctul și virgula dvoastră, ca să nu cădeți și mai mult în disprețul tuturor generațiilor viitoare, cari nu va afla nici un cuvânt de scuză pentru neghiobiile dvoastră.

Liniștește-te dle „Punct” dle „Virgulă & Comp.” Altcum vorba străbună: Ne suntor ultra crepidam.

Probabila nimicire a mandatului dela Orăștie. *Correspondentul nostru din Budapesta află din izvor acreditat că murdarul mandat dela Orăștie îl jidanului Farkas Pál va fi nimic, după ce dovezile produse în petiția alegătorilor români s'au adevărit pe de-a-ntregul. Desbaterca petiției va avea loc în fața Curții de Casație în 30 Ianuarie a. Din acelaș izvor află correspondentul nostru, că mai mulți inși din agenții electorali ai lui Farkas Pál vor fi osândiți pentru nelegiuirile lor la pus-cărie.*

D. N. Xenopol despre situația politică din România. Din Viena se anunță: Ziarul „Neue Freie Presse” publică un interview cu d. Nicu Xenopol, care a trecut zilele acestea pe aci.

D. Xenopol a declarat că situațiunea politică în România e foarte încordată de vreme ce opoziția e hotărâtă să recurgă la orice mijloace pentru a răsturna guvernul.

Expune apoi chestiunea tanvaului din punctul de vedere liberal, dar în termeni cumpătați și termină, spunând că credința generală e că guvernul va cădea curând și că va veni un cabinet Take Ionescu. Liberalii au consimțit la aceasta, căci ei recunosc că numai d. Take Ionescu e capabil să dea un guvern conservator durabil.

sa circule din nou zvonuri despre încercările guvernului de a ajunge la o înțelegere oarecare cu opoziția. Faptul că aceste tratative se urmează între oamenii guvernului și Apponyi, Andrássy, Kossuth, iar nu cu Justh, șeful adevăratului partid opoziționist pare a confirma zvonul că aceste tratative urmăresc ținta de-a izola par-

ales ochii. Niciodată n'am să uit privirile acele. Razele lor par că și acum îmi strătaie sufletul. Era în ele ceva din sculipirea grozavă a oțelului și ceva din strălucirea moale a lacrimilor, un amestec de ură bolnavă și de duioșie nesfârșită, un chiot înfiorător de bestie rănită și un plâns liniștit de om resemnat. Tot sufletul acestei fete bătrîne și înăcrite, care n'a cunoscut farmecul sărutării, toate dorurile ei nepotolite, toate suferințele ei nealinate niciodată de mângăierea nici unei strîngerii în brațe, se revărsau tumultuos asupra mea prin aceste priviri.

— Bună seara, a zis cu glasul sec și stins, iar eu îngăimând câteva vorbe neînțelese, rușinat și zdrobit, am plecat, ca să n'o mai văd niciodată.

— Așa a fost... cu domnișoara Eleonora, isprăvi prietenul meu, privind cu înțeles zimbetul ironic care îmi flutura pe buze și cele două lacrimi cari mi-se scurgeau dealungul obrazului.

AVIZ.

Abonații cari nu și-au reînnoit încă abonamentul sunt rugați prin aceasta să binevoiască a-l reînnoi cât de curînd ca să nu fim siliți a le sista excedarea ziarului. Restanțierii sunt rugați să plătească și restanța de abonament.

Adm. „Tribunei”.

tidul justhist, care singur dintre toate partidele ungurești cere votul universal.

Despre Apponyi, Andrássy și Kossuth știe toată lumea că sunt dușmani ai votului universal, pentru că prin introducerea lui ar câștiga oarecari drepturi și Românii. O declarație făcută de contele Andrássy ne dovedește, însă, deadreptul că împăcarea, dacă se va face, va fi plătită cu abandonarea votului universal.

Justh întîlnindu-se în culoare cu contele Andrássy, i-a zis:

— Înzadar încercați să ne izolați! Noi vom urma lupta fără contenire!

— Din votul universal totuș nu se va alege nimic! i-a observat contele Andrássy.

— Iar fără vot universal nu va fi pace! a răspuns Justh.

Tratativele deocamdată se mărginesc la consfătuiri prealabile — cu dușmanii votului universal.

Ministrul-președinte austriac în Budapesta. Contele Stürgkh, ministrul-președinte al Austriei, a sosit azi dimineață la Budapesta, pentru a-l felicita pe contele Khuen-Héderváry la operația de ochi bine reușită.

Cu acest prilej cei doi șefi de guvern au discutat și chestiuni comune pendente.

După amiază, contele Stürgkh s'a întors la Viena.

O conferință a lui Apponyi la Viena. Știm că politica și credințele șovine ale contelui Apponyi e odioasă nu numai la noi, ci e desaprobată și de întreaga opinie publică străină, formată în spiritul democrației și liberalismului modern și cea mai strălucitoare probă despre aceasta ne-o dă călătoria nu tocmă triumfală a lui, de acum un an, insulțătoare cu care a fost primit de cercurile politice, — la întoarcerea sa acasă — n'a fost proprie de a repara rușinea suferită în America și nădăjduiam că aventurosul conte e vindecat pentru totdeauna de meteahna lui, de a face pe apostolul păcii universale și amfibronul toleranței față de naționalități.

Ne-am înșelat însă în așteptările noastre, căci după cât se anunță din Viena, Apponyi mai face o încercare, una singură, dar poate cea din urmă: Mulțămită cine știe cărei intervenții, fostul ministru a primit o invitație dela „asociația industriștilor” din Austria inferioară ca să țină la Viena o conferință pentru mâne, 25 cor.

Contele s'a gândit să frapeze lumea prin surpriză, paralizând astfel efectele momentane ale conferinței sale, căci ce credeți că va vorbi la această instituție cu interese curat economice? Nimic din ce se așteaptă nemții ei va înșira „Amintiri din activitatea de patruzeci de ani de muncă politică parlamentară”. Firește în cursul vorbirii sale se va feri să atingă — fie chiar pe departe — un singur punct al intereseilor nemaghiarilor din Ungaria, primejdniute de această nenorocită „activitate” a sa.

Sedința Camerei. În fața unui număr de deputați tot atât de neînsemnat ca și zilele trecute, s'a continuat discuția apropiată, fără a se fi terminat.

Situația contelui Aehrenthal. După cum se anunță din Viena starea sănătății ministrului de externe s'a ameliorat, așa că acum poate să facă călătoria la Bozen, unde să-și recâștige sănătatea deplin încă înainte de convocarea delegațiilor.

Consiliul militar dela Viena. Marele consiliu militar, care se ține an de an în luna Ianuarie, a fost acum — după cum se anunță din Viena — amănat, din cauza vizitei moștenitorului Francisc Ferdinand la Berlin. Consiliul va avea loc numai în 6 Februarie. În ministerul de război au loc actualmente consfătuiri în legătură cu avansările din primăvară, cari de data asta compoartă multă însemnatate și din punctul de vedere al complicațiilor ce s'ar putea ivi în situațiile externe.

Prânzul din Oradea-mare și — autorizat.

Arad 24 Ianuarie.

Ziarul autorizat se ocupă cu prânzul P. S. Sale Episcopului Radu despre care serie:

„Cât privește pe P. S. Sa Episcopul Radu al Orăzii mari, ținem să declarăm, că ori cât de bune ar fi intențiunile sale, socotim aceasta stăruință în tradiția prânzurilor un păcat împotriva intereselor poporului nostru și o provocare la dăresa conștiinței publice.”

Va să zică o condamnare hotărâtă a unui păcat, care se săvârșește ce-i drept cu bune intențiuni, deși se stăruie în el.

Subliniem, bune intențiuni, pentru că se va vedea de ce e nevoie de ele. P. S. Sa săvârșește adevărat un păcat împotriva intereselor poporului prin aceasta tradiție a prânzurilor, dar membrii comitetului național, cari stăruie în tradiția participării la aceste prânzuri fac numi acte... diplomatice. Ascultați rezonările amoralului Goldiș:

„Mai întâi ținem să constatăm că „Tribuna” se face a nu înțelege ce însemnează un prânz diplomatic la care un invitat cu greu poate să-și refuze participarea — și dacă da, în împrejurări anumite, chiar dacă e fruntaș al partidului național. „Tribuna” știe foarte bine, că acum câțiva ani reprezentanți parlamentari ai noștri au luat parte la o masă oferită de Justh. Știu că la masa oferită acum doi ani de P. S. Sa episcopul Papp al Aradului (acum e anul, nu doi ani, d. Goldiș a mâncat, la atâtea banchete... diplomatice încă uită și anii N. R.) a luat parte P. C. Sa protosinelul Roman Ciorogar și însuși d. Vasile Goldiș ca secretar consistorial.”

Va să zică nu e vorba decât de simplă etichetă care nu se poate refuza, la prânzuri, calificate de însuși autorizatul de... păcate naționale. Doar însuși d. Goldiș, „ca secretar consistorial” a luat parte la asemenea prânzuri.

Nu, onorabile domni Goldiș, „Tribuna” nu poate înțelege această mentalitate amorală care caracterizează întregă ființa d-tale. Ne aducem foarte bine aminte de participarea d-tale de un an la prânzul dat în onoarea lui Tisza „ca secretar consistorial, (Oamenii ca d-ta apar în diferite ipostase, pentru prânzul lui Tisza, ești secretar consistorial, pentru cetitorii autorizatului ești mare bărbat național) și am înfierat-o și atunci. Atunci te-ai scuza cu participarea părintelui Ciorogar, care nu era nici membru în comitet, va să zică o calitate cardinală și pe deasupra era declarat de d-ta de mangrist. Noi n'am aprobat însă nici participarea părintelui Ciorogar, căci dacă nu admitem prânzuri...

diplomatice în situația de azi, nu putem aproba participarea nimănui la ele. Ne mai aducem însă aminte, că membrul din comitet din Bihor, participase și anul trecut chiar la masa lui Mangra, tocmai pe vremea când ne acuza pe noi de mangrism și onorobilul Goldiș, găsisse ceva explicții și pentru asta.

Așa înțelege d. Goldiș „disciplina de partid”, ceea ce pentru episcopul Radu, e un păcat național pentru dsa și oameni de principii ca dsa și ortacii dsale să fie... merite naționale, ori în cazul cel mai rău, simple afaceri de etichetă. Dar, era acestor duplicități infame a trecut, adevărul este chiar întors, dacă putem găsi scuze pentru prânzul episcopului Radu, nu putem găsi nici una pentru participarea la ele alături de Mangra, a membrilor comitetului național, improvizați în acuzații ai noștri de mangrism și tiszaiszm.

Nu, în situația de azi, un exponent al comitetului național nu se poate prezenta la prânzuri de înfrățire maghiaro-române. Pilda aceasta este mai demoralizatoare pentru spiritul public decât însuși prânzul, declarat de păcat național. Ori dacă totuși a primit invitarea, nebanuind că este un prânz politic, are datoria — și are și dreptul — să-și ridice acolo cuvântul și să facă declarații ce se impun. Nu aveau însă acest drept, recunoaștem, domnii cari au participat la prânzul din Oradea căci știau și ei, ca și d. Goldiș, că acele prânzuri sunt tradiționale.

Încolo, d. Goldiș, era numai consecuent cu sine să ne spună că am vrea să-l punem pe P. S. Sa Episcopul Radu, în rând cu Mangra. Nu, aceasta n'am făcut-o căci cunoaștem gradațiile și nu vom încerca nici odată să atenuăm fapta criminală a lui Mangra, avansând păcate mai ușoare, la gravitatea trădării sale.

Vom coborî însă faptele dlui Goldiș și ale consorțiilor săi dela nivelul nemeritat la cel al realității, căci dacă unui episcop i-se pot arunca în față greșeli naționale, cum o face și dsa, nu înțelegem, ca pentru aceleași vine, membrii comitetului național, să aibe privilegiul de a fi scutiți de critica dreaptă.

Cu aceeași măsură — asta vrem. Pentru că asta e moral. Și pentru că din această moralitate va răsări curățenia vieții noastre publice. Ceea ce d. Goldiș firește, nu poate înțelege.

x Gustav Tátray — Oradea-mare, str. Rákoczy, prăvălia pentru elită, unde se pot cumpăra lucruri de mână, pentru dame precum și necesarii, cu prețuri foarte ieftine. Telefon 783.

x Înainte de inventar, scădere la preț, geant, muf, saculeți pentru dame, articole de piele, gușker-e, și diferite articole cu prețuri ieftine de ocazie în prăvălia lui Hegedűs Gyula Arad, Piața Andrassy Nr. 15. Telefon 506.

O declarație.

„Gazeta Transilvaniei” în numărul de azi publică o serie de acte, parte fragmentar, parte grupate în mod cu desăvârșire tendențios, din dosarul afacerii Dr. A. Vaida — O. Goga.

Vom publica și noi dosarul întreg al acestei afaceri celebre, dar și până atunci, în ce mă privește personal, să fac următoarea declarație.

Am fost în 11 l. crt. la fostul ministru de interne, d. Kristoffy, din propriul meu îndemn, fiindcă nu știam că în Brașov s'ar fi constituit un juriu, care să mă fi pus pe mine sub interdicție de a vorbi cu Kristoffy sau cu oricine altul.

Dar fiindcă juriul din Brașov, sau mai bine zis mandatarul dlui Vaida, cu cari n'am nici în clin nici în mănecă, au crezut că sunt în drept să mă pertracteze pe mine, mă explic bucuros înaintea publicității, pentru ce am fost la d. Kristoffy.

Încă în ziua când s'a întrunit juriul în Brașov era plin atât Sibiul cât și Aradul de sconvulcă numită Escelență, vizată în articolul dlui Vaida, ar fi d. Kristoffy, la care nu d. Goga ci eu aș fi fost.

Bănuind că e o infernală intrigă la mijloc am plecat imediat la Budapesta, prezentându-mă la d. Kristoffy, fostul ministru de interne, pe care întâmplător îl cunoașteam, — ca să-i cer explicații.

Rezultatul conculării mele cu d. Kristoffy l'am cuprins într'un interviu, pe care d. Kristoffy l'a iscălit.

Vom publica documentele autentice, în și până atunci însă să constat că d. Kristoffy a mărturisit, sub iscălitura sa, că Goga, care a fost la dânsul era un om înalt, uscățic, cu mustați negre, și că acest om pe care l'ar recunoaște în tot momentul, nu sunt eu, pe care mă cunoaște prea bine. A mai declarat d. Kristoffy, tot sub iscălitură, că nici acel Goga fictiv, care i-s'a prezentat, n'a făcut declarațiile pe care i-le-a atribuit d. Vaida dlui Goga cel adevărat, cu un cuvânt a înfirmat întreg cuprinsul articolului dlui Vaida, care se întemeia pe o singură docadă acceptabilă, pe preținse mărturisiri ale dlui Kristoffy.

Acum când docada sdrobotoare a însuși cuvintelor dlui Kristoffy este aci, mandatarul dlui Vaida declară că nu pot lămurii afacerea pentru că... am fost eu la d. Kristoffy. Cu alte cuvinte eu l'aș fi corupt pe d. Kristoffy, fostul ministru de interne, cu care mandatarul națiunii române au stat în negocieri politice pentru încheierea păcii. Dacă nu mergeam la d. Kristoffy, acel om înalt, uscățic, cu mustați negre, era să fim eu. Și fiindcă m'am apărut, ajung, ca Pilat în Credeu, eu pricina că d. Vaida nu-și poate justifica criminala-i calomnie. O zi-două, și — vor vorbi dovezile!

Arad, 24 Ianuarie 1912.

Sever Bocu.

NEUMANN M.

CROITOR PENTRU DOMNI.

Furnisorul curții ces. regale și cameriale.

Costume: Frack, Smoking, Rendigol și Sagnet gata sau croite după măsură, fără obiecțiune, admirabil lucrate.

Magazin de haine pentru bărbați, copii și fete

ARAD

Kinderlen—Wächter la Roma.

Importanța acestei vizite. — Pacea cu Turcia. — Tripla Alianță.

Roma, 21 Ianuarie n. 1912.

(Dela corespondentul nostru). A sosit ieri Sâmbătă, dimineața în Roma, E. S. von Kinderlen Waechter, cancelarul imperiului german.

Condițiile în care se găsește în prezent Italia cu Turcia și svonurile ce circulau în ultimul timp asupra disolvării Triplei Alianțe, dau acestei vizite o importanță foarte mare în ceea ce privește viitorul politic din Europa și aranjarea actualii stări diplomatice.

Din această cauză, la dejunul de ambasadur Germaniei la Roma, contele Jagow, a dat ieri în onoarea cancelarului, au luat parte persoanele politice italiene, cari duc și țin firele diplomatice, anume, primul-ministru Giolitti, ministrul de externe Di San Giuliano, cu subsecretarii lor; și în afară de aceștia, au luat parte Von Bülow, ex-cancelar al Germaniei; ministrul plenipotențiar al Bavariei; ministrul Casei Regale Italiene, și alți înalți funcționari italieni și germani.

Seara, a avut loc un prinz la Curte, în cinstea cancelarului.

Aceste în ceea ce privește curtoazia. Să trecem acum la partea importantă a vizitei.

Von Kinderlen Waechter, a avut cu ministrul de externe italian Di San Giuliano o convorbire de trei sferturi de oră, în palatul ministerului de externe. *Consulta.*

Putem să spunem dela început că argumentul în jurul căruia s'a dezvoltat convorbirea, a fost pacea cu Turcia.

Și putem chiar să precizăm și una din formele sub care a fost discutată această pace, și anume: *A anexarea Tripolitaniei și Cirenaicei la Regatul Italian, sub protectoratul religios otoman (califat).*

Nu știm dacă Italia va admite acest protectorat, dar ceea ce putem asigura pe certitudinea noastră este autenticitatea spuselor noastre.

Suntem în stare să dăm și alte informații asupra acestei vizite a cancelarului Germaniei: Dacă s'ar fi întâmplat într-o altă epocă, mai calmă, această vizită ar fi dat loc la comentarii mult mai aprinse, din partea presei germane, dar dat fiind balotagiile cari se efectuează tocmai acum în Germania, în alegerile de deputați, ziarele de acolo, sunt ocupate cu chestiunile interne și chestiunea aceasta de politică internațională, nu se discută cu aprinderea cuvenită cu toate că, în Germania, pare că se ghicește adevăratul scop al ei.

Pacea este absolut necesară între statele Europei, și un conflict armat, aduce o mulțime de pierderi economice, de cari suferă aproape toate statele, dar mai ales

Germania și Austria, cari au atâtea interese nu numai în Turcia dar și în Balcani și în partea Asiatică a imperiului otoman, și tocmai aceste două state sunt aliate Italiei. Iată dar, motivul principal al vizitei cancelarului Germaniei la Roma.

Dacă va reuși Kinderlen Waechter, viitorul apropiat ne va demonstra aceasta, dar noi avem motive să credem că întrevăderea între acești doi miniștri va fi încoronată de succes, și în scurtă vreme se va ajunge la încheierea păcii.

O altă parte importantă a acestei vizite, este întărirea legăturilor de alianță între Italia și Germania. Se știe că în ultimul timp, presa și opinia publică germană, se cam depărtase de aliata Italia, din cauza războiului.

Nu discutăm aici, cari au fost motivele cari au adus răceala. Faptul există și este cunoscut. Dar, cu venirea la Roma a cancelarului, nu numai raporturile de amicitie se vor strânge, dar și reaua impresie pe care presa germană — vorbind de război — a pus în mințile cititorilor săi, se va micșora mult, ba poate chiar că se va șterge complet, și atunci, reînnoirea tractatului Triplei Alianțe se va putea face în condiții normale și pe baze la fel cu cel actual. Cu toată nemulțumirea ce a domnit și domnește în Germania contra Italiei, totuși guvernele din Berlin și Roma au conservat aceleași raporturi prietenești, iar venirea la Roma a cancelarului, întărește aceasta, ba va contribui și la ștergerea amozităților opiniilor publice.

În Italia, se pun multe speranțe pe capacitatea politică a dlui Kinderlen Waechter, și este socotit ca un foarte capabil om de stat, ca un distins diplomat și ca un cunoscător profund a chestiei turce, deoarece în răstimpul cât a fost ministru plenipotențiar al Germaniei la București, în mai multe rânduri a fost însărcinat de guvernul său să ție locul baronului Marschal, ambasador la Constantinopol, precum și în două rânduri a fost chemat la minister la Berlin, să dirigeze afacerile de stat germane.

Astfel că, putem să facem două pronosticuri, în urma acestei importante vizite: pacea cu Turcia se va încheia în curând, în condiții acceptabile și pentru Italia și pentru Turcia; și că Tripla Alianță și-a asigurat prin venirea cancelarului la Roma, o reînnoire a tractatului, spre binele Europei și a tuturor neamurilor.

— I. T. Alian.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocatială.

Salarele profesionale.

Când s'a împiedecat mai înainte cineva în „Revista Preoților” de darul de Crăciun și celelalte bunătăți de stiluri atârinate la salarele profesionale dela institutul pedagogic-teologic din Arad, am simțit și mi-am zis: acesta este ori prea departe ori prea aproape de cunoștința lucrurilor și așa ori e naivitatea unui om îndepărtat, ori e ironia subțire a cutărui tatician căruia îi dă mâna să invoce soarta profesorilor.

Se vede însă că a prins vorba „Revistei” și din petecele ce le pune consistorul din când în când pe salarele profesionale ca nici să nu moară, dar nici să trăiască ca oameni întregi. S'a făcut caz celebru. Părintele Simeon Cornea în îndrumările sale din „Revista” zice: „Vedem în prot. sinodului eparhial a d. a. u. s. p. e. r. s. o. n. a. l. ameliorare provizorie, relut de evartir, din economisări se dă ca dar de Crăciun ș. a. Cred că le merită acești lucrăși”.

Generosul îndrumător continuă însă: „Cum însă nu se lasă să primim și noi plată pentru munca noastră?”

De ce n'ai spus mai înainte, că vrei să primești o plată cum o au profesorii dela institutul central din Arad, că imediat îți făceau loc cu toții și se duceau în locul dtale la Bățania, unde nu-i dar de Crăciun, nu-i relut de evartir, nu-i ameliorare provizorie de salar, (adause personale nu sunt la profesori, vărul dtale Vasile Goldiș s'a îngrijit numai de sine) — ci este o sesie, pare-mi-se de 80 jughere, care cu celelalte mărunțuri face chiar capelania din Bățania mai bună decât catedra din Arad. Dacă nu crezi, vino la Arad, dar vino cât mai curând să vezi ce-i traiul unui profesor în Arad.

Și nu-ți cere nimănui prostiile acelea de diplome de profesori și doctorate pentru care alții și-au istovit timerețele. Vino așa cum ești, căci profesorii îți dau și diplomele lor numai să schimbe cu sfînția ta ori cu careva dintre colegii sfînției tale din vecini...

Uite și astă toamnă a recurs unul dintre profesorii de teologie la Nădlac, dar n'a fost ales. față de un elev al lui. De ce a voit să scape acest profesor de minunățiile acelea de petece de salar? Ce crezi, părinte Cornea? D'apoi că tot în vecinii dtale, la Șeitin, s'a ales alt elev ieșit acum din școală. La Șeitin unde sesia parohială s'a dat în arendă cu 4425 cor., o sumă la care un profesor seminarial nu ajunge nici după serviciu de 30 ani și apoi pe lângă aceea arendă vor mai fi ele și alte mărunțuri de stole și bir. Și peste toate vine diferența de scumpete dintre oraș și sat.

Vrem să zicem că pentru preoți încă se mai găsesc parohii bune, cari n'au nevoie de petece, dar profesorii trăiesc numai din petece de adause provizorii și daruri de Crăciun, așa cum trăiesc bieții preoți din parohiile slabe, peteciți și ei cu congrue ca via de ei și expuși să capete ca dar de Crăciun detragerea congruei, cum i se întâmplă părintelui Romul Vătan din Ghioroc. Și acești preoți peteciți cu congrua sunt martirii misiunii lor precum sunt profesorii peteciți cu daruri de Crăciun și ameliorări provizorii.

Cu acești bieți congruiști puneți pe profesori într-o categorie, iar nu în categoria boerilor cari se îmbuibă în adause personale și pensii și câte toate bunătăți reale.

Dar e și un simptom trist, de-a dreptul amoral, ca un fost elev al institutului care cunoaște amarul vieții profesorilor seminariali și abnegația cu care suportă mizeria ca să dea întreagă hrana sufletească elevilor — să se împiedece chiar în această mizerie și să o sfărâce în fețele cari au asudat sudori crunte pentru el, în loc de a-i mân-

MOBILE

TARI, LUCRATE CU GUST ȘI IEFTINE
să pot căpăta numai la fabrica de mobile alui

Székely és Réti, Marosvásárhely, Széchenyi-tér 47

Lucrul solid și prețurile ieftine e cauza că numărul cumpărătorilor nostri zilnic să înmulțesc.

Trusouri complete pentru mirese.

Aranjamente admirabile pentru prânzitoare, dormitoare, saloane și odăi etc.

Mobile englezești cu piele.

Prețuri de tot ieftine.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă plătire în rate.

În provincie la dorință mergem în persoană și arătăm bogatul nostru catalog ilustrat.

TELEFON Nr. 214.

găia cu recunoștința lor în zilele grele ce le îndura.

Bine că a spus-o părintele Cornea, că merită acești „lucrăși” bunătățile acele de petece de salar, dar, dar tot rămâne amărăciuna în fundul păharului, că, profesorii înoată în hime. La ce mai servește și acest disgustător gest din partea foștilor elevi ai institutului.

Ar fi fost doar mai frumos gest dacă chiar din partea foștilor elevi s'ar fi ridicat glas de încurajare să se ude resurse și pentru finanțarea acelor modeste „lucrăși”, ca să aibă și ei stabilitate.

Dar las să vorbească cifrele.

Salarele fundamentale ale profesorilor erau de 1800 cor. Profesorii vechi s'au chinat la început până după 1890 cu acest salar fundamental. Atunci s'au adăus quinquenalele de 20 cor. După aceea, pe la 1903, au urmat banii de evartir 500 cor., iar în urmă, la 1909, îmbunătățirea provizorie de 20 procente. Toate acestea s'au forțat prin economiile bugetului, până ce P. S. S. d. Episcop a mai aflat din economisirile din anul trecut a răta ca să mai aline tipetele profesorilor și le-a dat darul de Crăciun: câte 100—200 și 250 cor. Acesta e belșugul de salar adus drept exemplu de către părintele Cornea.

Începe dar profesorul cariera cu salar de cor. 2660, în care este socotit rețutul de evartir și procentele provizorie de ameliorare și se urcă tot la 5 ani cu 200 cor. quinquenal. Așa, urcat cu quinquenalele din 5 în 5 ani, poate ajunge, un profesor, după serviciu de 30 de ani la maximum de: 1800 cor. salar fundamental; 1200 cor. cât face quinquenalele; 680 cor. procentele provizorie și 500 cor. rețut de evartir, de tot deci la 4180 cor., cu care salar își și încheie cariera în al 35-lea an al serviciului său; iar directorul care conduce două institute și două internate, pentru cari este răspunzător mitropolitului, episcopului, congresului național, sinodului eparhial, consistoriului eparhial, sinoadelor protopresbiterale, conferințelor de toate categoriile, comitetului național și guvernului țării și tuturor cari au plăcerea a se ocupa cu acel institut, — are o remunerație direcțională de 400 cor. pe an, zi patru sute coroane. Un director deci o poate duce la salarul maximal de 4580 cor. Dar pensie nu capătă nici unul după petece ci numai după salarul fundamental și quinquenale, și așa profesorului îi este asigurată mizeria până la moarte.

Nu o spunem aceasta ca imputare nimănui, căci știm că nu din lipsa voinței de a crea profesorilor o stare materială suportabilă au rămas salarele așa, ci din lipsa resurselor proprii ale diecezei. Aceia ce doare, că din ajutoarele silnice se face caz de favorizare a profesorilor.

Condițiile sub cari oferă guvernul ajutorul său la salarizarea profesorilor după norma preparanților de stat, sunt atât de oneroase, încât nu pot fi primite, dar nici profesorii nu mai pot trăi din salarele de astăzi, depinde dar soarta lor și a institutului dela generozitatea obștei iubitoare de cultură, să dea mână de ajutor episcopului diecezan la crearea resurselor pentru salarizarea profesorilor, iar nu să dea aparența muștrării episcopului, că tot dă pentru profesori, pe cum apare din unele scrisori nenorocite. Și să-i ridice pălăria tot Românul înaintea acelei corporații care zice, că nu poftesc ea pentru mine să se jertfească autonomia bisericeii, dar faceți ceva cu noi, căci pierim.

Și este un iminent interes să existe acest institut și să fie plin de viață, pentru că cu cât sunt mai grele zilele lui cu atât mai bune puteri se cer ca să-i poarte greumântul. Fără salare co-răspunzătoare n'o să ne vină foarte bune decât milogii vieții sub care are să decadă institutul.

Cine vrea aceasta?

Sigur că nici cei ce se folosesc de tactica petecirei salarelor profesionale, pentru că e vorba și de fiii lor cari în parte tot în acest institut au să-și ia educația pentru viață și cărora nu le poate fi indiferent că cine le crește copiii.

A fost amar hapul ce ni-s'a dat prin „Revista Preoților”, dar ni-l îndulcește speranța, că în sfârșit s'a clarificat o chestie și lumea va înțelege, că are datoria a întări cetatea culturală, institutul pedagogic-teologic din Arad și va grăbi a mduce jertfe ca să sprijinească acțiunea episcopului diecezan de a ameliora salarele profesorilor și a prevedea institutul cu cele trebuincioase.

Unul pentru toți.

Scrisoare din Budapesta

— *Ceva despre serbările dela Societatea „Petru Maior”.* —

Budapesta, 24 Ianuarie.

Nu s'a stins încă entuziasmul serbărilor din Viena, mai vibrează în aier ultimul acord de armonie al acestei frumoase manifestațiuni culturale, care a fost o înălțătoare dovadă de dragoste și înțelegere pentru cultura și limba românească. Răsună încă ecomi serbărilor din Viena, pe când la noi e fierbere și pregătire.

Cea mai veche societate studențească a noastră, societatea Petru Maior se pregătește pentru serbarea semicentenarului ei de existență binecuvântată. — *Cincizeci de ani de luptă și de străduinți nobile își așteaptă răsplata dela aceste serbări.*

Vreme de o jumătate de secol societatea „Petru Maior” a ocrotit la sânul ei pe studenții români din toate unghiurile românești; ea le-a fost sfătuiră, ea i-a ferit de orice însușire străină, le-a sădit în suflet iubirea de neam și i-a îndrumat pe căi bune, pentru a deveni adevărați fii și conducători ai neamului nostru. Această muncă încordată a și dat roade însemnate. A dat neamului o pleiadă întreagă de luptători binemeritați.

Rostul ei netăgăduit, informarea și creșterea tinerimei noastre, îl mărturisesc zilnic scrisorile ce cu acest prilej sosesc zilnic dela cei mai valoroși fii ai neamului nostru, reoglindând un viu sentiment de recunoștință și pietate față de societatea, care odinioară i-a adăpostit și pe ei sub aripi.

P. S. S. episcopul Caransebeșului, care încă făcuse pe vremuri parte din societatea „Petru Maior”, i-a adresat cu ocazia jubileului o scrisoare străbătută de cea mai caldă recunoștință și mi fac o plăcere, reproducând aici următorul fragment din scrisoarea iubitelui nostru arhieru:

„Scrisoarea d-v. dela 28 Decembrie n. 1911 mi-a reamintit timpul de student la universitatea din Budapesta, și de membru la „Petru Maior”, unde cu studiu și zel continuam pregătirea pentru viața de mai târziu. Mă bucur că tinerimea noastră academică în mare parte se grupează cu aceiași dragoste de vatra, care o încălzește pentru cultura românească. Și-ar fi de dorit să ajungem timpul, când nici un tânăr român nu se va subtrage de sub înfrîurirea atât de binefăcătoare a societății academice culturale, cum e și „Petru Maior” — etc.

Scrisoarea aceasta e un prea elocvent îndemn dat actualei studențimi și o invită să îmbrățișeze cu însuflețire societatea, urmând pildele distinșilor reprezentanți ai generațiilor de altădată.

Serbările vor avea loc în 17 și 18 Februarie st. n. Programul nu e stabilit încă definitiv. Seara de 16/II va fi seara de cunoștință. În 17 dimineața un „Te deum” la care va celebra P. S. S. Dr. Miron E. Cristea episcopului Caransebeșului, membru onorar al societății.

După prânz la orele 3 va avea loc ședința festivă, deschisă de actualul președinte al societății.

Seara concert. — Va cânta întâi corul tinerimei, „Un glas” de Andrei Bărbănuș, condus de d. Harșa. Mai mulți inși dintre artiștii noștri cu nume și-au promis cursul la concert.

În 18 se va da banchetul festiv la care va participa o lume distinsă, așteptată cu drag din toate ținuturile românești.

Seara va fi bal și în pauză se vor juca pitoreștele noastre jocuri naționale Călușorul, Bătuta și Hora.

Față de aceste serbări se manifestă un interes deosebit de viu în lumea românească. E și firesc, pentru că cei mai mulți pe vremuri au fost membri activi ai societății și multe amintiri plăcute îi leagă de acest așezământ, unde și-au petrecut tinerețea, întărindu-se în dragoste față de limba, legea și datinele neamului nostru.

A. S.

Scrisori din Iași.

Acelaș, mereu acelaș. — Băta și ciomagul... constituțional.

Acelaș, mereu acelaș, traiul orașului nostru se scurge liniștit și cuminte ca apa unui riu molatec de șes. Nici sărbătorile, nici frigul din urmă, nici închiderea și redeschiderea cursurilor școlilor superioare, nu i-au tulburat întru câțva monotonia-i proverbială. Bătrîn ca timpul ce-i apasă umorii, filozofie și mizantrop îndârjit, stă astăzi zgribulit de frig, adăpostit în dosul dealurilor și colimilor înconjurare și așteaptă nu cu prea mare nerăbdare, învierea firei. Imensul trup, pe alocurea, prin mahabale s'a cufundat într'un noian puternic de omăt, și cât privești în lung și în latul lui, lumina felinarelor aprinse, abia de-i poate împur-pura paloarea feței îngălbenită de suferință și uitare. Zgomotul ce se desprinde greoi din vâlmășagul vieții comune, înălțându-se în depărtări, samănă cu mugetul geamandurei lovită de valuri, în cuprinsul necunoscut al unei mări infuriate. Și dărză și suferitoare geamandură, primește una după alta loviturile nemiloase de valuri; mândră și disprețuitoare în cunoașterea puterii de aramă, zugrăvește în cunte de ironie, neputința dușmanului.

În curți bătrîne, împrejmuite cu grilajuri puternice de fier înflorat, în iatacurile și saloamele grele ale înaintașilor boeri de astăzi, în deprinderea și înțelegerea altor obiceiuri, Crăciunul bătrînesc, sărbătorile de iarnă s'au mistuit aceleași, monotone, lipsite de viața pioasă, singura care-i da altă dată însemnătatea deosebită.

Degheba; acelaș, mereu acelaș, viața orașului nostru se scurge liniștit și cuminte ca apa unui riu molatec de șes.

Reflectând în obiceiurile orașului nostru aceiaș nepăsare — de astă dată fericită — luptele noastre politice au căpătat un caracter din ce în ce mai acut. Nu se poate preciza, dar o schimbare vădită se va produce de sigur în angrenajul vieții noastre publice. Niciodată ca acum, luptele politice n'au reliefat mai multă pasiune și aprindere reciprocă. Netăgăduit, pornind din deosebierea crezului unor adevăruri politice, s'a viciat atmosfera luptei în conflicte și porniri ambițioase de preponderență personală. Nu e o taină pentru nimcni; luptele noastre politice astăzi, sunt stimulate de interese personale. O armată cu prea mulți generali conducători, e o anomalie: se cere un singur șef și o singură oaste. Asaltul e dureros; soldatul trebuie vârit în foc și trebuie să fie entuziasmat, trebuie să fie convins că luptă pentru o țintă nobilă. Eroii luptelor vor culege lauri binemeritați.

Că până la izbânda definitivă, aceleași clișee învechite se vor reproduce, nu face nimica. M. S. Rogele nu va fi multă vreme supărat de urletele jomnice ale unor oameni neștiutori, proprietari magazinelor din Piața-Teatrului în București nu vor mai fi nevoiți să-și tot repare firmele stălcite de nobilul ciomag convingător și elegantul bolovan constituțional, giaturile nu vor mai fi sparte în sunete splendide de cupe de șampanie rostogolite sub masa orgiilor dela Flora, va veni timpul și toate aceste... uzanțe quasi-constituționale vor dispărea. Vor dispărea, pentru că, acelaș,

mereu același, viața intensă a unei țări întregi, ori cât de zguduită ar fi, se scurge liniștit și cumințte ca apa unui riu molatec de șos.

Corneliu Carp.

Cronică literară.

Cum s'a stricat limba românească?

De Dr. Al. Tălășescu.

(Urmare.)

Șef. Cap. Este un franțuzism greu de scos fiindcă a intrat și la C. F. R. și prin ministere. Șef de gară, șef de manevre, șef de echipă, șef de birou, șef de serviciu. Inginer șef, șeful regiunii silvice etc. Să ascultăm ce zice relativ la această Consiliul tehnic superior: „Fiecare om are câte un cap, dar șef nu pot avea decât mai mulți la un loc, câte unul”. Dar nu este cuvânt important, nu amenință să înlocuiască și să dispară vreun vechi cuvânt românesc. E „inofensiv”.

Supliment, adaos. Adaosul e o adaugire la un lucru, pe când suplimentul este o anexă, o alăturare. E cuvânt tehnic, care poate folosi, nu însă strica limbei.

Supleant. Suplinitor. În înțelesul general așa este. Supleant este însă un singur om: ajutorul, suplinitorul de procuror. Această funcțiune acum după noua organizare a magistraturii în România o îndeplinește magistratul stagiar, așa că „supleantul” a dispărut fără intervenirea noastră.

Suficient. Îndestulător, destul. D. Lahovary greșește când zice că „destul ar deriva din „sătul” (lat. satur). El este slavul „dosta”. Deoarece îl avem și ca verb: „a îndestula” nu poate fi scos din limbă prin neologismul suficient, care incontestabil este mai sonor decât sinonimul slav. E un cuvânt des întrebuințat așa că dublarea lui este necesară pentru însăși variațiunea expresiunii. Totuși îl putem folosi și ca o nuanță: „Ai mâncat destul, deoarece suferi de insuficiență inimii”. Nu putem zice că ai mâncat suficient deoarece suferi de „neîndestularea inimii”.

Stabiliment. Așezământ. Într'adevăr este păcat să înlocuim frumosul și vechiul cuvânt așezământ cu acel de „stabiliment”. Zicem „Așezămintele Brâncovenesti”. Totuși se întrebuințează bine cuvântul stabiliment în loc de casă de toleranță: „Nu o iau de servitoare, e una dela „stabiliment”. E un neologism tolerat și unii zic că e necesar.

A stabili și a re — A așeza, a re-așeza. În privința verbului nu sunt de aceeași părere. Putem așeza ceva fără a-l stabili și stabili ceva fără să-l așez. „Stabilesc mensul regulat al lucrului”, „stabilim un principiu”, „restabilim adevărul”; nu vom putea zice așezăm și re-așezăm. Zicem: „Ionică, așează-ți bine sania să meargă drept pe deal în jos”. Nu putem zice „stabiloste-ți sania”.

Să stabilim deci principiul că: nu toate neologismele pot fi alungate din limbă, mai ales când ele nuanțează ideile.

Soluțiune, deslegare. Ba deloc. Zicem: „O soluțiune de 5% acid fenic”. Poate mai bine am zice: o țepire, un amestec. Numai în mod figurat poate fi soluția și deslegare: când cerem sau dăm soluțiune la o chestiune oarecare. Deoarece deslegăm și frînghiile, soluțiunea niciodată nu-l va goni pe vechiul cuvânt deslegare, deci a avea cuvânt deosebit pentru fiecare idee este o înăvuițire a limbei; cuvântul luat e frumos și e din o limbă suroră. Ca simplu cuvânt nu poate strica limba. Numai când adoptăm străinisme, chiar franțuzisme, în gramatică este o stricare de limbă,

dar nu când ne luăm cuvinte spre a ne completa expresiunea ideilor. Pericolul limbei românești în Ungaria este mai mare prin alterarea gramaticii decât prin aceea a cuvintelor singurice.

A rezolv. Iarăș a deslega? Ar trebui să zicem: a redeslega. Nu insist însă cu aceleași argumente ca la soluțiune. Totuși când vom avea un ștreang și o problemă pe cel dintâi îl vom deslega, iar pe această din urmă o vom rezolvă — negreșit dacă vom putea.

Sprejur. Căleător de jurământ, care jură strîmb. E un cuvânt tehnic juridic de origine latină, care chiar dacă eu încetul ar intra în literatură și în limba poporului ar folosi, fiind concis, sonor, puternic. Care este cuvântul rival pe care l-ar amenința?...

A atesta, a mărturisi. Mi-se pare că d. Lahovary n'a vrut să zică a 4-a oară a adevări și fugind de acest cuvânt și nevrind nici a certifica, a căzut în păcate să mărturisească că nu știe românește, sau nu înțelege cuvântul a atesta. La cuvântul mărturisire ne impune „spovedania”, la atestare, mărturisirea. Să-i explic dar ce este a atesta: Nu este o simplă adevărire sau certificare, pe care o poate face ori și cine în sfera lui de activitate; pentru ca să poți atesta trebuie să ai o calitate specială, oficială. Mărturisirea este recunoașterea și exprimarea adevărului până aici neștiut și de altă persoană, este o desvelire a adevărului, pe când atestarea este din contră îmbrăcarea adevărului în o formă legală, dar care adevăr nu era ascuns, sau contestat, nici până aici. Mă mir de un lucru: cum se poate ca un doctor în drept să confunde atestarea cu mărturisirea! Cât privește preferința dsale pentru spovedanie în locul mărturisirii nu mă miră de loc. Întreaga broșură a dsale este o spovedanie involuntară, care însă rămâne.

Ținuta, port, îmbrăcăminte. Este un neologism introdus în armată: ținuta de panadă, ținuta de cazarmă, ținuta de război etc. Această ținută nu este numai îmbrăcăminte ci întregul mod de a se ținea soldatul, când este astfel îmbrăcat. E un cuvânt tehnic și bine tradus în românește. Nu înțeleg ce supără? El redă o concepțiune nouă în economia ostășească, care diferă de aceea civilă și pentru aceea mi-se pare că e străină, în realitate însă e foarte corect zis.

Urbe, oraș (ungurește și turcește város) înseamnă o comună mare întărită cu cetate (vár). Românii sub vasalitatea ungurească n'aveau voie să locuiască în orașele întărite (város) așa că din limba veche românească a dispărut cuvântul corespunzător (urbe) sau nici n'a existat în ea altul decât cetate. Cetățile însă au căzut în ruine și a rămas numai partea civilă orașul. În ori ce caz urbea (dela lat. Urbs) este un cuvânt corespunzător orașului, care în fine s'a deschis și pentru Români și pentru care au și ei dreptul de a avea un cuvânt propriu. De altfel cuvântul nou urban, urbanitate este inevitabil în limba noastră, de când politeța (dela grec. polis, cetate), s'a diferențiat puțin de urbanitate, care a rămas într'un înțeles mai serios, mai oficios.

Umanitatea, omenesc. Cred că este cova mai mult decât omenesc: „A greși e lucru omenesc”, nu e însă de loc umanitar, care e un sentiment altruist.

Valoare, pret. Așa este, când e vorba de bani, de marfă, dar se schimbă numai decât coloritul cuvântului când zicem: „artist de valoare, om de valoare”. Dacă zicem pret în loc de valoare numai decât te gândești la bani și că acel obiect, animal sau om este chiar de vânzare. Dar de loc nu supără dacă „prețuim chiar banul după adevărata lui valoare”.

Negreșit că m'am mărginit numai la lexiconul dlui Lahovary, și chiar din acela am spicuit numai neologismele pentru cari am avut cuvinte de apărare. Multe din acele peste cari am sărit le cred și eu bune de a fi părăsite ca inutile. Sînt însă multe alte neologisme cari cu multă demni-

tate pot, și trebuie, să dubleze și să nuanțeze cuvintele disonante introduse nu tocmai în mod ca- valeresc în limba noastră de către vechii noștri asupritori.

Deoarece d. Lahovary a trecut în alt capitol cu studiul critic al dsale să-l numim și noi.

(Va urma.)

Producțiunea de lamatorică-teatrală din Jara.

— Raport special —

În poalele munților apuseni, luându-și adio de la bătrînul Arieș și mîzul sîntuleț Buru, străbați drumul pe o valeromantie și încântătoare numită „Valea Jeriei”, unde nu poți îndestul a admira mîna mîiastră și darnică a naturii.

Trecutul și istoria noastră, tocmai în vîile și deschizăturile acestei cetăți de pază ale neamului nostru s'a îmbogățit cu multe și superbe pagini.

Pe aceasta vale șerpuitoare, de care ne leagă atâtea aduceri aminte zace comuna mare Jara-inferioară.

Jumătate din locuitorii acestei comune sunt Români.

În trecut acest centru românesc a fost neglijat aproape cu desăvîrșire, iar cultura noastră aproape pierdută.

Un nou avînt cultural primii acest cuib românesc mai ales în timpul din urmă prin desfăcerea despărțămîntului „Astrei”, pentru că despărțămîntul „Turzei” în trecut ne uitase aproape cu totul.

Efectul muncii și-a străduințelor noi s'a putut constata mai ales prin succesul frumos al producțiunei declamatorice teatrale de a doua zi de Crăciun.

S'a jucat piesa teatrală „Apă rece” de Th. Alexi, comedie într'un act. Rolul principal l-a avut dna Virginia Irimie din Jara și d-șoara Letitia Fărcășanu din Hîșdate, interpretînd amîndouă într'un mod plastic sarcasmul cel fin al automădă într'u a sbieui pe cei, ce vînează zestre.

În rolul avocatului Glasnic a jucat dl Ioan German din Săcel cu multă eleganță. Duetul de violină, executat de dnii Octavian Brînză și Ioan German a făcut o plăcută impresie în auditoriu. Dl Emanuel M. Irimie a predat „Țiganul la cuminie” cu atîta iscusință și efect, încît publicul l-a reclamat la rampă și-a fost silit a preda încă o anecdotă „Solomon cel Ungureș”, producînd mult haz.

Punctul de culme din programul producțiunei l-a format conferința avocatului Dr. Ioan Giurgiu, care a vorbit cu mult entuziasm și avînt oratoric despre „Rolul și efectul veseliei”. Conferențiarul arată cu dovezi, că nu trăim în „Valea plîngerii”, ci într'o vale mai dragută, mai romantică, unde fieștecare dintre noi poate face un cuib de fericire după fazonul și hîrnicia sa.

Arată, că veselia e o comoară ascunsă în sufletul omenesc, care înviorază și înalță întreg organismul.

Veselia e parafulgerul grijilor, certelor și a multor zile negre și grele. Veselia este ventilul acela de asigurantă în familie și societate, care ne păzește de sguduirile sufletești și ne face să alunecăm mai ușor peste brîșuri vîetii noastre. Veselia vrîjește în căminele noastre o eternă primăvară și este primul sol de pace și de înțelegere între oameni. Veselia zilnic ne face să trăim și să ne conformăm într'adevăr cuvintelor lui Christos: „Pace vouă!” Veselia în înțelesul de azi sau antic al cuvîntului e opaițul acela cu vrajă, care ne luminează și ne încălzește sufletul, ne prelungește viața, ne conservă sănătatea, ne despică și sparge norii din cale, face să dispară crețele de pe frunte, ne alungă chiar și doctorul și leacurile din casă.

Un învățat francez constată cu cifre, că oamenii geniali aproape toți au fost veseli și glu-

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chimică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrîmte francat.

moși. Un om moros și neîndestulit are aspectul unui expatriat sau exilat dintre oameni, pe când un om viu și vesel e ca și raza soarelui de Maiu, pe cari și cele mai gingașe flori o sărută cu drag, pentru că are darul să facă să înverzească și înflorescă totul din jurul ei.

Conferențiarul își ilustrează aserțiunile sale cu câteva recitări din autori români: Anton Panu și Th. Speranță, arătând ce efect binecuvântat are umorul și asupra stocului țărănesc. Conferențiarul a fost viu aplaudat.

După săvârșirea programului a urmat un dans animat cu niște costume drăguțe românești.

În pauză s'a rostit câte-va toast, dintre cari sulevez toastul iubitelui nostru protopop Ioan Bucur din Indol, arătând importanța culturii românești de pe aceste plaiuri și îndemnând la muncă culturală și bunăînțelegere.

În numele comitetului aranjator a toastat avocatul Dr. Ioan Giurgiu, mulțumind în frumoase și alese cuvinte publicului numeros pentru sprijinul dat. Încheie toastul său cu o admirabilă parabolă:

„În America, — zice oratorul — s'a făcut un asil grandios pentru orbi, dar comitetul executiv a hotărât să nu se zidească ferestre căci orbii și așa nu văd și nu au trebuință de lumina soarelui. Urmarea a fost, că toți orbii s'au îmbolnăvit și zi de zi murea câte un orb. Cazurile de mortalitate numai atunci au încetat, când s'au făcut asilului ferestre.

În plaiurile acese părăsite strămoșești avem trebuință și noi de ferestre, nu atât pentru razele solare, cât de razele cele binecuvântate ale științei, fără care orbocăm în întunec și perim înainte de vreme, întocmai ca orbii din asilul american”.

Notez, că petrecerea a avut nu numai un succes moral, ci și un frumos succes material.

Un oaspe.

Serată etnografică în Brașov

În scopul ca toate centrele românești să poată lua parte la această frumoasă manifestare culturală românească, Comitetul Reuniunii femeilor române din Brașov a hotărât ca în afară să nu se trimită invitații personale, iară șirele ce le publicăm să se considere ca invitație generală:

INVITARE.

Reuniunea femeilor române din Brașov
va aranja

Sâmbătă în 14 (27) Ianuarie a. c.
în sălile Redutei orașenești

Serata Etnografică.

Poem muzical de Tiberiu Brediceanu compus din cântece și jocuri populare românești.

Venitul curat este destinat pentru ajutorarea fetitelor orfane.

Începutul reprezentațiunii la 8 și jum. ore seara. Bilete de intrare se află la magazinele Ciurcu,

Mureșianu, Frații Simay și seara la casă. Bilete de persoană a 4 cor. — Bilete de familie (3 persoane) a 10 cor. — Balcon a 6 cor. Galerie înaltă a 3 cor.

Programul seratei Etnografice:

1. Preludiu.
2. Hora.
3. Cântece din Ardeal.
4. Lugojana.
5. Ardeleana și Hațogana.
6. Ardeleana ca în Bănat și pe picior.
7. Invărtita.
8. Cântece din Bănat.
9. Bătuta și Călușorul.
10. Finale.

După reprezentațiune urmează dans. Înainte de pauză se va juca în sală „Hora fetelor” cântată.

Toaletă de seara pentru dame și domni.

Cronică externă

Disolvarea Reichstagului german. Noul Reichstag german a fost convocat pe ziua de 7 Februarie n.

Nici nu s'au sfârșit, însă, toate alegerile — Joi vor mai avea loc 34 de balotagii — și în cercurile politice din Berlin încep să și circule șvonuri despre o eventuală disolvare a Reichstagului.

Balotagiile de Joi vor aduce partidului social-democrat un nou spor de cel puțin 6—7 mandate, sporind numărul deputaților social-democrați la vre-o 106. În cercurile politice se afirmă deci că Împăratul nu va tolera ca în parlamentul german cel mai puternic partid să fie partidul social-democrat. Cercurile hotărâtoare vor profita, deci, de cel dintâi prilej binevenit — la nevoie vor provoca ele acest prilej — pentru disolvarea Reichstagului și publicarea de alegeri noi.

Zvonurile aceste, de altminteri desmintite imediat în mod oficial, nu se sprijinesc nici pe declarații categorice, nici pe fapte reale, ci mai mult pe motive de sentiment și exprimă dorința partidelor conservatoare rămase în minoritate de a încerca, la o alegere nouă, recăstigare a poziției lor politice din trecut.

Conflict diplomatic între Franța și Italia. Noul guvern francez de sub președinția lui Poincaré are de aplanat un conflict cu Italia care poate să ia dimensiuni mari.

Vasele de război ale Italiei au capturat un vapor francez, pe care călătoriau 29 de Turci, parte medici, parte membri ai serviciului sanitar organizat de „Crucea roșie” din Constantinopol. Turcii au fost debarcați în portul italian Cagliari.

Guvernul francez cere extradarea Turcilor văzând în acest act al Italiei o încălcare a dreptului internațional. Ministrul-președinte Poincaré a declarat în Cameră că guvernul va stăruia cu toată energia pe lângă cererea sa, uzând de toate mijloacele îngăduite.

Declarațiile aceste sunt primite de întreaga presă cu satisfacție. În cercurile politice din Paris se crede că dacă Italia nu va împlini cererea Franței, guvernul francez va rupe legăturile diplomatice cu Italia și, pe viitor, va însoți fiecare vapor cu vase de război, executând cel mai sever control asupra tuturor vapoarelor italiene.

Și până atunci guvernul francez a interzis fabricelor italiene să expedieze Italiei aeroplanele comandate.

Paris, 24 Ianuarie. Ministrul Franței la Roma a telegrafiat guvernului francez că Italia s'a învoit să extradeze pe cei 29 Turci.

Chestiunea se va supune tribunalului de pace din Haaga.

Invitare la abonament.

— Abonați „Tribuna”. —

Acel intim și călduros contact sufleteș ce s'a stabilit între „Tribuna” și cetitorii ei, ne îndeamnă să ne îndreptăm cu încredere și dragoste acum în pragul unui nou an, către publicul nostru ceitor, care prin alipirea și devotamentul său statornic către „Tribuna” a făcut din ea unul din factorii de căpetenie ai vieții noastre publice. Suntem convinși, că nu prin noi, ci prin publicul ei cetitor și-a dobândit „Tribuna” această importanță. Căci acest public este elita intelectualității românești, care a fost totdeauna accesibilă ideilor de înaintare și de progres. Aceasta intelectualitate se inspiră, din cele mai avansate ideale în politică și din cea mai curată concepție naționalistă în literatură. „Tribuna” este expresia fidelă a acestei intelectualități, dela aceasta primindu-și toată puterea, dragostea și îndemnul de a se face vestitoarea tuturor dorințelor, gândurilor, speranțelor și luptelor naționale. Cu rădăcinile

seborite adânc în conștiința mai bună a neamului sa a rezistat tuturor persecuțiilor vrăjmașului firesc, plătind cea mai onorifică contribuție de sânge în cursul anilor și a înfrumătă toate viforele ealomiilor, mineiunilor și bărfelilor deslănțuite de un an încoace împotriva ei. Ea este termometrul puterii de reacțiune a poporului nostru în procesul permanent, de fiecare clipă al triumfului valorilor morale și ideale asupra valorilor în curs, al primenirii și reînnoirii prin idei și oameni, proces care nu încetează niciodată la popoarele în cari e viu pulsul vieții. În viața unui popor, a unui partid se pot aduna multe rele, multe păcate și neajunsuri, motiv de desperare ar fi numai atunci când n'ar exista o reacțiune destul de puternică de a lupta pentru stăpînire lor.

„Tribuna” intrupează ideea acestei reacțiuni a puterii de viață a poporului nostru și apelează azi mai mult ca ori când la sprijinul cetitorilor ei, cari pot pricepe în toată intensitatea lor fenomenele actuale din viața noastră publică.

Deschidem abonament nou la „Tribuna”:

Pe un an	28 cor.
Pe jumătate an	14 cor.
Pe o lună	2.40 cor.

Pentru România și străinătate 40 franci.

INFORMAȚII.

A R A D, 24 Ianuarie n. 1912

— **Faima egemonilor noștri.** Unul din cei mai populari scriitori ai Italiei, *Giovanni Papini* are rara fericire de a i-se fi tradus un volum de nule în sonora limbă ungurească. Ilustrul scriitor a fost chiar atât de gentil cu traducătorul încât i-a dăruit câteva rînduri pentru prefața volumului tradus. Rîndurile aceste însă n'au fost spre bucuria sentimentailor noștri egemoni, fiind ele de cuprinsul următor:

Mi-se pare că îmbrăcând scrierile mele haina gândirii ungurești vin în atingere cu o lume de pe alte tărîmuri, lume, pe care nu voi cunoaște-o niciodată. Am impresia că opera mea va fi citită în Eliseu ori în lăcașul spiritelor din Svedenborg... Da, știu că Ungurii sunt oameni cari există aievea; că sunt vizibili și tangibili întocmai ca toți acei cari zilnic mă întâlnesc. Dar nu știu nimic despre spiritul lor, deși aceasta ar fi să aibă însemnătate... Caracterul etnic adevărat al Ungurilor, stilul lor, îmi va rămâne de-apururea necunoscut. Știu câte ceva despre cultura franceză, engleză, germană, spaniolă, rusească..., dar nu știu nimic despre cea ungurească, nici măcar în mod nemijlocit și nici chiar prin mijlocirea cărților ungurești.

Și când te gîndești că egemonii noștri țin atât de mult să ne ferească cu cultura lor, și că aiuriți de vraja ei ciudată, speră să înfăptuiască prin ea statul celor 30 de milioane de Unguri.

— **Aristița Romanescu profesoară la conservator.** Din București ni-se scrie: Regele a semnat decretul prin care dna Aristița Romanescu, cunoscută noastră artistă, a fost numită profesoară definitivă la catedra de dicțiune dela Conservatorul de muzică și artă dramatică din capitală.

— **Cursuri populare universitare în Cernăuți.** Din Cernăuți se scrie că d. profesor Dr. S. Pușcariu va vorbi despre Cercul Daciei Literare, Duminecă în 21 și 28 Ianuarie, apoi în 4 și 11 Februarie totdeauna dela 6—7 seara în universitate etajul II, sala VII.

— **„Măna tare în Bihor.”** Contele Tisza, marele moșier dela Geszt, a primit zilele aceste un dar dela un cioban din Bihor, cu numele Szuhányi Ferencz.

Darul acesta este o măciucă, făcută dintr'un erac și provăzută cu mai multe sculpturi. Una dintre sculpturi poartă inscripția „Erös kéz Bihar-megyében” („Măna tare în comitatul Bihorului”) și îl reprezintă pe contele Tisza cum ridică, cu o mână, un bostan uriaș. În jurul lui stau mai mulți feciori, admirîndu-l cum poate ridica cu o mână un bostan, pe care toți împreună nu l pot ridica.

Măciuca aceasta artistică are nevoie și de o altă sculptură, care ar purta inscripția „Mizeria în Bihor” și să reprezinte pe de-o parte moșierii, proprietari de zeci de mii de jugăre, stînd să crepe de traiul bun, — și de altă parte câțiva reprezentanți ai poporu-

lui de rind, lipsiți de orice pământ, abia ținându-se pe picioare de sărăcie în care au crescut și ei și părinți de părinții lor.

Această sculptură nouă ar explica și marea taină a „mâinii tari”, care poate să ridice un bostan, pe care mai mulți feciori împreună nu-l pot ridica...

— **Scăpare întârziată.** Indemnat de atmosfera austeră a vieții de cazarmă și ademnit de lumina potolită și tainică a localurilor de noapte, cu muzica lor în surdina, un sergent major, dela regimentul 101 de infanterie din Oradea-mare, s'a gândit că și el are dreptul celorlalți muritori: să trăiască și trăind să petreacă. Cătușele uniforme-i impun însă întotdeauna anumite rezerve, cari nu pot fi trecute fără să te isbești de logea neiertătoare a codului militar. Așa a fost și cu sergentul Ion Sighismund, care în înfălbântarea petrecerii s'a scăpat de a cheltui o sumă de bani din solda recruților. Când ziua următoare s'a trezit în fața lucrului împlinit era prea târziu ca să și mai repare greșala și a ales singura soluție mântuitoare în astfel de cazuri. S'a împușcat cu arma de serviciu. Pedepsa însă la ajuns și după moarte căci înainte de ce l-ar fi coborât în mormântul lui sărac i-au tăiat galoanele ce însemnau gradul ce ocupase în eraria armatei, de care se făcuse nevrednit. Și în vreme ce oșteanul era astfel batjocorit, undeva într-o colibă săracă, a unui sătuleț din Silezia, doi bătrâni își puncau carnea în saramură și scotocind cel din urmă pitac de pe fundul lăzii învechite, au trimis bietului Ion o sută de coroane, scriindu-i carte „că-s sănătoși și că-l așteaptă, numai Dumnezeu să-i poarte grija”.

Scăparea adusă în schimbul unei jertfe fără preț din partea bătrânilor însă a fost prea târzie. Sergentul își dorea somnul de veci, iar numele lui, atât de scump celor de acasă, era deja trecut printre nevrednici.

— **Moștenirea lui Ferrer.** Cetitorii noștri își vor mai aduce aminte de Francisc Ferrer care a fost împușcat în toamna anului 1909, când cu tulburările revolutionare din Spania. În jurul morții sale a fost întrețesut nimbul de martir al unei credințe și unice sa fiică rămasă orfană, a fost o vreme centrul de atenție al întregii Europe. Au trecut doi ani la mijloc și toate s'au coborât din maximul agitației la cursul lor normal. Ferrer a fost uitat și pe deasupra mormântului său părgăinit arareori s'a mai abătut pasul recunoscător al posterității. Pe urma lui a rămas însă și o avere însemnată de aproape un milion și în jurul acestei averi se învârt șuruburile unui proces monstru ce e gata să pună numele lui Ferrer din nou la ordinea zilei. În 1909 cu tulburările mai multe biserici au fost devastate, iar acum preoțimea vrea să pună mâna pe averea fostului eretic, drept despăgubire.

— **Catastrofa unui deputat.** În Austria sportul ernei a făcut și anul acesta câteva victime, mai ales între amatorii de ski și bobs-geih. Mai acum două săptămâni deputatul Silberer a plecat într-o excursie de ski — din Zell am See — împreună cu mai mulți prieteni și de atunci nu s'a mai întors. Probabil în drumul său prin grupul de munți Tauern a căzut în vr'o prăpastie sau a fost acoperit de nămeții de zăpadă. Toate cercetările pentru a da de urma lui au rămas fără rezultat deși s'au trimis mai multe expediții în căutarea lui. La vară când se vor topi troenii de pe coastele pleșuve, vor da fără îndoială și de cadavrul lui trecut în descompunere, de cumva steaua cea bună nu-l va fi condus la vre-o colibă de adăpost a vre-unui muntean, unde va rămâne până să treacă crivățul.

— **Drama din Suceava.** Am anunțat zilele trecute că un elev al liceului din Suceava a tras mai multe focuri asupra unui profesor, apoi s'a sinucis.

Telegramele din Suceava anunță acum, că drama dela liceu s'a complicat în chip tragic.

Mama sinucisului atentator Grecine s'a dus la mormântul fiului ei și turnându-și petrol pe țărâna și a lat foc.

Paznicul Manole atras de țipetele nenorocitei femei a sosit în grabă și trântind-o în zăpadă a reușit să stingă hainele-i aprinse.

Ea a fost transportată în stare gravă la spital. Ancheta a stabilit că profesorul Moeranșchi e foarte sever dar drept.

Un profesor dela acelaș liceu a primit o scrisoare anonimă prin care e amenințat cu moartea. În această scrisoare i-se spune:

„Noi Românii suferim și așa destul. Gândește-te că și tu ești Român și un glonte este pregătit și pentru tine”.

Poliția cercetează pe autorul acestei scrisori. Din ordinul parchetului s'au făcut percheziții la toți librării confiscându-se toate romanele criminale, bănuind că acestea au creiat o stare de spirit bolnavă, provocând atentatul întâmplat.

— **Logodnă.** Domnișoara Lucreția Ursu și d. Milan Bin logodiți.

Felicitările noastre!

— Domnișoara Cornelia D. Popescu, fiica preotului Damian Popescu din Bărânyos s'a logodit cu dl Ioan Alămorean, stud. med. din Mag.

Felicitările noastre!

x **Oferă albituri pentru mirese, lucru propriu, în esențare solidă și specială: Heim I. atelier special pentru albituri. Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 20.**

— **Ziar englez în limba rusă.** Marele ziar londonez „Times” și-a anunțat aparițiunea într-o ediție specială în limba rusă, cu scopul de a stabili o apropiere economică și politică între Rusia și Anglia. Fiecare număr din „Times” rusesc va avea 60 pagini mari.

— **Regula — osândit la moarte.** Din Budapesta se anunță că procesul lui Regula Ede, care în luna lui August anul trecut a omorât familia cărcimarului Czeisler, a ajuns ieri înaintea Curții de Casație (Curie).

Tribunalul din Miskolcz îl osândise la moarte. Curtea de casație a respins acum apelul lui Regula și a întărit osânda de moarte.

— **Arestarea unui spion austriac.** Din Belgrad se anunță: Luni a fost arestat aci funcționarul vamal Vucetici, de origine slavon, bănuț a se fi ocupat cu spionaj în interesul Austriei. Arestatul fiind interogată, a recunoscut că de trei ani se ocupă cu spionaj. Făcându-i-se percheziție la locuință s'au găsit toate scrisorile în duplicat, pe cari le trimisese la Viena, Neoplanta și Semlin și în cari raporta asupra rezultatelor obținute cu privire la spionaj.

— **Demonstrații împotriva enciclicei „Motu Proprii.”** Eri în catedrală preotul Rodmersky a dat citire enciclicei papale „Motu Propriu”. După citire bărbații și femeile ce au asistat la serviciul divin, au demonstrat timp de un sfert de oră contra enciclicei, declarând că nu vor să și schimbe obiceiurile în ce privește sărbătorile. Mulți credincioși au părăsit biserica în mod ostentativ.

În fața bisericii se adunase o mare mulțime, demonstrând violent împotriva enciclicei. Preoții se încercară în zadar să convingă mulțimea că ordinul Papei trebuie respectat.

Cățiva cetățeni au ținut discursuri, spunând între altele că reducerea sărbătorilor este în defavoarea muncitorilor.

— **Declarația majoratului principelui Boris.** Ministrul Bulgariei a remis regelui Petru o scrisoare a regelui Ferdinand arătând că declarațiunea majoratului principelui Boris va avea loc la 2 Februarie invitându-l a trimite un reprezentant la acea solemnitate.

— **Moartea unui aviator.** Aviatorul Alfred Wagner făcând azi un sbor pe câmpul de aviație Issy, a căzut cu aparatul dela o înălțime considerabilă și a murit pe loc.

— **Din lumea aviației.** Un nou aviator american vrea să treacă oceanul, dar de data asta încercarea nu se va mai face cu balonul ci cu un aparat de sburat biplan. Aviatorul, Harry N. Atwood și-a câștigat un nume glorios în istoria aviației americane și aceasta explică interesul deosebit și sprijinul ce-i acordă lumea oficială a statelor unite în această întreprindere a sa. Sborul

e proiectat pentru luna August și va începe de pe malurile Fundlandei-Nouă pentru a cobori pe pământul din Irlanda. Ministerul de marină din America a pus la dispoziția aviatorului șase vapoare cari să-l petreacă în drumul său peste ocean. Aparatul este construit ca chiar în cazul unei catastrofe, prăbușindu-se, să se poată susține la suprafață.

— **Aparatul de pe Carthage.** În numărul de ieri am fost amintit că Italienii au capturat două vapoare franceze, unul cu niște ofițeri turci și altul transportând un aparat de sburat. În urma intervenției diplomatice amândouă vapoarele și-au putut azi continua drumul. Aviatorul Duval, proprietarul aparatului din vorbă, când a voit să și transporte mașina din nou pe bordul vaporului, a fost atacat de un muncitor italian, care cu un cuțit a tăiat suprafețele de susținătoare ale aparatului. Mulțimea asistenților s'a repezit asupra lui și puțin a lipsit ca n'a fost omorât ca o museu, dar din fericire poliția a intervenit la vreme și l-a scăpat din penibilă situație în care se aventurase.

— **Inchiderea facultății de medicină din Paris.** Fiindcă incidentele provocate de studenți la facultățile de medicină din Paris, cu prilejul agitației contra prof. Nicolas, au continuat, — ultimul ministerului de instrucție s'a pus în aplicare.

Cu începere dela 6 c. cursurile facultății de medicină din Paris, pentru studenții din anii I și II au fost complet închise.

Această decizie a ministerului de instrucție s'a dat în urma avuzului consiliului profesoral.

— **O piesă a lui Friderich cel Mare.** La 19 Februarie st. n. se va reprezenta la Potsdam în urma dorinței împăratului Wilhelm piesa „L'École du monde”, scrisă de regele Friderich cel Mare.

Printre actori vor figura și patru prințipi imperiali.

— **Groznică ciocnire de trenuri.** O ciocnire de trenuri a avut loc în Centralia (Illinois). Au fost 4 morți printre cari fostul președinte al căii ferate centrale din Illinois, d. Harhan, vicepreședintele Melcher, și fiul fostului secretar de stat la război Wright. Au fost și 20 răniți.

— **Ziarul „Tribuna” se află de vânzare în București la Librăria „Neamul Românesc” Calea Victoriei No 107.**

x **În atenția viticultorilor!** Contra peronosporii singura apărare este „Förhin”-ul care nu-i altceva decât o mixtură de Bordo preparată și insuțit îmbunătățită. „Förhin”-ul este mai bun, decât mixtura de Bordo, pe care o întrece cu mult. „Förhin”-ul este o compoziție admirabilă de salicil de cupru, care omoară cu siguranță peronospora. Se poate stropi cu acest preparat chiar și când e brumă ori ploaie deoarece se lipește ușor de frunze și ploaia nu-l spală. Este mai ieftină decât ori care alt preparat. Prospect gratuit și franco trimite fabrica „Förhin” Budapesta VI. Váci ut 93.

Mișcare culturală și socială.

— Petreceri, concerte. —

28 Ianuarie n.

Teatru în Totvărădia. Corul mixt al plugarilor din Totvărădia invită la reprezentarea teatrală urmată de dans ce va avea loc la 15/28 Ianuarie în ospăția „Kohn”. Se va juca „O sedință comunală” de Gh. Stoica, „Milionu” și „Păpucariul mut”, comedii în câte un act. Începutul la orele 8 seara.

ECONOMIE

„Societăți de asigurare săsești și românești”. Sub titlul acesta revista „Die Karpathen” din Brașov aduce în numărul ei ultim o notiță asupra „Băncii generale de asigurare” înființarea căreia — zice — a primit impuls prin faptul că în ultimii ani Românii și-au pierdut influența la banca „Transsylvania”, care azi trece de o instituție săsească. Prin înființarea băncii românești de asigurare — continuă — a încetat pe acest teren dela

sine comunitatea de peste 40 de ani dintre Români și Sași.

Notița din „Die Karpathen” se încheie cu următoarea:

„Datorița Sașilor va fi acum, a considera „Transsylvania” drept o societate exclusivă a lor și a o sprijini după posibilitate, ceea ce se poate aștepta cu tot dreptul dela institutele de bani săsești”.

Suntem perfect de aceeași părere cu autorul notiței din „Die Karpathen”. Să fie considerată „Transsylvania” nu numai din partea Sașilor drept o societate de a lor, ci să o considere și Românii de o întreprindere exclusiv săsească. În consecință să susțină compatrioții noștri Sași din propria lor putere „Transsylvania” — dacă pot. Iar Românii și instituțiile noastre de tot felul să își dea întreg sprijinul moral și material societății lor, Băncii noastre de asigurare, ceea ce asemenea se poate aștepta cu tot dreptul dela conaționalii noștri.

„Rev. Ec.”

BIBLIOGRAFII.

„Consinzeana” Nr. 3. redactată de d. Sebastian Bornemisa, a apărut cu un cuprins variat și interesant. Remarcăm admirabilul articol al dlui Al. Ciura, sub titlul „Solutio Ero” scris din prilejul atacurilor năvălitoare împotriva poetului Octavian Goga. Reproducem acest articol:

Răsfoiesc volumul lui Goga și mă opresc la un titlu „Solutio ero”, care îmi sună azi ca o mustrare.

Solutio ero — vouă fi singur!

Iată, am ajuns și această minune. Poetul tălmăcit de toată lumea, care s'a ridicat cu un singur volum, alături de cei mai mari scriitori, ce i-a avut vre-odată literatura românească, a fost lovit și batjocurit în modul cel mai fără milă; creațiile lui poetice au fost zeflemizate în coloanele unui jurnal al nostru, cu reminiscențe din spiritul critic al fieriertatului Caion, pe care îl prohodise de mult lumea literară, când cu atentatul neisbutit de a-l răpune pe măiestrul Caragiale.

Și pe urma acestui atac, când era suăncit de pe piedestal un poet, care a fost ridicat în slavă, cu un entuziasm fără precedent în istoria noastră literară — și chiar în a altor neamuri — nu s'a aflat nimeni, care să-și ridice glasul pentru apărarea operei literare a poetului, în care s'au sintetizat toate aspirațiile atâtor milioane de oameni, cari l-au citit și îndrăgit, și îl citează cu orice prilej?

Nu s'a aflat nimeni, dintre atâtea zeci de mii de admiratori intelectuali ai poetului, cari să-și ridice glasul de protest împotriva unui sdrobitor de icoane, care intră și în templul Artei cu ciomagul, ce se obișnuiește la agitățile electorale?

Nu s'a aflat nimeni, care să spună acestui infuriet domn A. C. Popovici:

— Domnule politician! Noi recunoaștem cu toții supremația d-tale politică; admitem chiar că ești cel mai mare geniu în acest ram — și dacă ai ceva neînțelegeri politice cu Goga, scarmăna-l cum îți convine, căci va avea și el condeiu să-ți răspundă. Să nu uți însă maxima, ce se obișnuiește pretutindeni: qui bene distinxit!

În politică ai, bineînțeles, mână liberă și competență absolută, când lupți în numele „disciplinei” și al „solidarității”.

Dar în literatură?

Învocăm același principiu în sprijinul biete literaturii ardelenice, când cerem, să binevoiești a nu intra cu ciomagul de politician în biserica noastră săracă, pe care de abia acum începem să ni-o ridicăm cu multă osteneală, îmbodobindu-o cu câte o icoană modestă, cum ne iartă și pe noi puterile.

D-ta vîi și ne sdrobești și ce biată avem. Scriitorii noștri mari, literați sau politicieni, au trecut granița — s'au mutat în altă țară — și iată, ne-au rămas unul singur, care a preferit să trăiască între noi, și d-ta vîi și ni-l striviești și pe acesta.

În numele cărui principiu?

Esti d-ta bărbatul providențial, care are să țină în mână lui de fier și frinele mișcării noastre literare?

Esti d-ta și în literatură mai mare decât Academia Română, decât Iorga și decât toate căpeteniile noastre literare cari, în chiotul de bucurie al unui neam întreg, l-au încununat pe Goga cu lauri?

D-ta, care lupți în numele „disciplinei”, nu admiti o ierarhie oarecare și în literatură și nu îți dai seama, că ai trecut limita de rigoare, când ridicilezi cea mai frumoasă operă, cu care Ardealul a îmbogățit literatura românească?

S'au ești și d-ta de principiul, accentuat cu atâtea conștiințe de un politician de aici: Trebuie să-l sdrobim pe Goga și ca poet?

Nu putem crede acest lucru, fiind vorba de un om cu cultura vastă a d-tale, care știe prea bine, că opera unui poet de valoare nu se poate distruge cu articole de polemică... politică!

Așa îmi închipuiau că trebuia să scrie cineva dintre admiratorii de până ieri ai poetului, când i-se smulge din creștet cununa de lauri.

Dar n'a scris nimeni.

Aura popularis s'a împrăștiat ca o ceață diafană, la gestul amenințător al celui dintâi zimbet ironic.

Miile de admiratori au amuțit — și o întrebare amară mă sugrumă:

— Are publicul nostru o opinie, sau nu? Ori așteaptă să i-se dea totul de-a gata și să se alăture apoi, uitându-și că mai ieri avea cu totul altă convingere?

Întrebarea e destul de actuală și se potrivește la

foarte multe din problemele ce ne preocupă, deci vrednicește să se oprească cititorul, o clipă, asupra ei.

Poetul a ramas singur în ploaia de săgeți, dar cititorul să nu se întristeze, căci era obișnuit cu singurătatea aceasta.

Eu port în mine noaptea
și 'n bezna ei adâncă
Mi-e sufletul un vultur
înălțat de stîncă
Ar vrea adâncul boltii
cu sboruri să 'ntretaie,
Prin câmpuri de lumină,
prin drumuri de văpaie.
Să-și scalde ochii tulburi
în riuri largi de stele...
— — — — —
Si veșnic o să lupte
în patima-i păgână,
Cu bulgării de piatră,
cu lumea de țărîna...

Vor veni însă copiii lui, să-l mîngaie.

Vor veni plugarii cei cu fața arsă de soare, va veni dascălul și dascălița și popa cel bătrîn — apostolul — și feciorii din sat în chiot de veselie, în zornet de vioare, și nevestele cu sortul prins în cingătoare, oglinindu-se în valurile Oltului...

Și vor veni Clăcașii —

...oștenii fără nume

Ce duc războiul mare-al tuturor.

Ceice se sting în neguri și uitare

Si cad și mor de cruda 'mpovărare

A tuturor durerilor din lume...

Și poetul îi va mîngaia cu dragoste de părinte, va trece cu mîna peste fruntea lor plină de sudoare, și două lacrimi i-se vor scurge încet-încet, la gândul că acești uitați mucenici ai păinii vor trăi pentru totdeauna, în haina strălucită și neperitoare a Artei...

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Ioan Alămorean, Budapesta. Am primit 5 cor. în abonament. Mai aveți de solvit 2 cor. până la finea anului 1911.

Traian Murgu, Iertof. Am primit 14 cor. abonament pe Sem. I 1912.

Ioan Pop, Agrișteu. Am primit 23 cor. abonament până la finea anului 1911.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

Leon Tolstol.

203

RĂZBOIU ȘI PACE

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

Boenigsen vorbi din nou cu căldură și luă, după cât i-se păru lui Pierre, o dispozițiune foarte importantă.

Mai înainte de liniile corpului de armată a lui Tuskoff se afla o înălțime care nu era încă ocupată de trupe. Boenigsen critica cu glas tare această greșală, zicând că era o nebulă de a nu se ocupa o înălțime care domina întreg câmpul de bătaie și a nu se dispune trupe la picioarele ei. Mai mulți generali exprimară aceiași părere. Unul afirmă că erau expuși să primească lovituri ca la abator.

Boenigsen dete porunca de a se îngrămădi trupe în numble său, pe colină.

Dispozițiunea aceasta îl făcu pe Pierre să se îndoaie și mai mult asupra priceperii lui în arta militară. Ascultând pe Boenigsen și pe generali el fu cu totul de părerea lor; dar el nu pricepea cum s'a putut săvârși o greșală atât de palpabilă și grosolană, adevărat de a se lăsa trupe la poalele muntelui.

Pierre nu știa că trupele acelea fuseseră postate acolo, nu pentru a apăra poziția, ci spre a rămănea nevăzute, ca să se asvârle de acolo asupra inamicului când va fi trebuință. Boenigsen nu înțelese nici aceasta și schimbă dispoziția trupelor după vederile sale speciale, fără a referi mai întâi comandantului șef.

XXVIII.

În seara lîmpede de 25 August 1912. prințul Andrei sta lungit, răzîmându-se pe cot într'un sopron din satul Kniakovo, la limita liniilor regimentului său. El privea printr-o spărtură a zidului mai mulți copaci bătrîni, ale căror crengi dela poale fuseseră tăiate, apoi câmpul presărat de ovăz și stuful în dosul cărui se înălța fumul focurilor la cari soldații își fierbeau de mâncare.

El privea șirol de mesteacani cu verdeața lor nemîscată și albeala strălucitoare a scoarței. Apoi își înfățișă lipsa lui din lume. Si mesteacăni cu luminile și cu umbrele lor, și norii albi de pe cer, precum și fumul ce se ridica în văzduh, luau un aspect amenințător. Un fior îl scutură pe prințul Andrei. El se ridică repede de jos, ieși din sopron și începu să umble în lung și în lat. Mai multe voci răsunară. Căpitanul Timokin, cel cu nasul roșu și care din cauza lipsei de ofițeri fusese promovat la gradul de comandant de batalion, intră sfios în sopron. Aghiotantul și casarul regimentului îl urmau. Prințul Andrei ascultă raportul ofițerilor, le dete câteva porunci și se pregătea să-i concedieze, când deodată auzi o voce familiară care trimitea la toți dracii un obiect de care se isbise cel care injura.

Prințul Andrei n'ar fi dorit să vadă pe nimeni din lumea sa, și mai ales pe Pierre care-i aducea aminte atâtea momente penibile petrecute în sederea sa la Moscova.

— A! tu ești? Ce vînt te aduce?

Pierre observă numai decît sentimentul de ostilitate pe care îl exprima chipul prințului Andrei. El se simți imediat ne la locul său.

— O! am venit... știu... d-ta... am venit... Este foarte interesant, repetă el pentru a nu știu cătea oară în acea

zi, acest cuvînt lipsit de sens: este interesant. Tin să văd și eu bătaia.

— Da, da, dar ce cred frații masoni de război?... Știu ei cum se poate înălțura războiul? făcu prințul Andrei cu ironie. Dar Moscova? Ai tu vesti despre ai mei? a daugă el cu seriozitate.

— Mi-a spus Iulia Drubetzkoi că au sosit la Moscova; am fost să-i văd, dar nu i-am găsit acasă.

Ofițerii voriră să se retragă, dar prințul Andrei, ca și cum s'ar fi temut de o conversație intimă cu ei, îi invită să ramăna și să ia ceaiul cu dănsii. Ofițerii priveau nu fără mirare, trupul cel gros al lui Pierre și ascultau la ce le povestea despre Moscova și despre dispozițiunile trupelor pe cari le vizitase.

Prințul Andrei tăcea și fata sa avea o expresiune atât de neplăcută, încât Pierre se adresa mai cu seama comandantului Timokhin.

— Așa dar, ai înțeles întreaga dispoziție a trupelor? îl interrupse prințul Andrei.

În calitatea mea de civil, nu pot spune că am înțeles totul, dar cred că am prins dispozițiunea generală.

— În cazul acesta esti mai înaintat decît toată lumea, reluă prințul Andrei.

— A! făcu Pierre cu uluire, privindu-l pe prințul Andrei prin ochelari. Si ce crezi d-ta de numirea lui Kutuzov? adaogă el.

— Sunt foarte fericit de această numire, asta-i tot ce cred.

— Si ce crezi de Barclay de Tolly? La Moscova el este judecat cu multă asprime.

— Întreabă-i mai bine pe acești domni, zise prințul Andrei, privind pe ofițeri.

Pierre se uită la Timokhin cu acel zimbet de condescendență întrebătoare, cu care toată lumea se adresa comandantului.

Anunț literar.

A apărut:

„Almanahul scriitorilor dela noi”.

e foarte interesantă și vastă carte, care cuprinde fotografiile a 46 scriitori născuți în Ardeal, Tara Ungurească și Bănat, viața lor pe scurt, hucirarea cărților ce le-au dat la lumină și o bucată literară, vre-o poezie, o năvelă ori ceva știință, nepublicată încă.

Pentru întâia oară ni-e dat nouă Românilor de pretutindenea, ea să avem o astfel de carte la îndemână, care ne face cunoscuți pe cei mai de seamă scriitori născuți dincoace de Carpați, azi în viață.

„Almanahul scriitorilor dela noi” e o oglindă fidelă a aproape tuturor talentelor scriitorilor dela noi, și e un mărgăritar prețios pentru fiecare casă românească! Căci cine nu dorește să cunoască și înțelegă și viața celor mai de seamă fii ai neamului său, al căror scrie și scotește altele în zăre și prin reviste?

„Almanahul scriitorilor dela noi” mai are apoi încă un capitol interesant și de mare preț: capitolul presel. Ne arată în fașimil capurile tuturor scriitorilor românești de dincoace de Carpați, se expune pe scurt istoricul fiecăreia, ce procese a avut până acum, cari i-au fost colaboratorii mai de seamă și cine scriu de prezent la ea.

„Almanahul” la sfârșit are și Calendar pe 1912, așa că ori cine cumpără „Almanahul scriitorilor dela noi”, nu mai are nevoie de alt calendar în casă!

Deoarece cartea aceasta s'a tipărit numai într'un număr restrâns de exemplare, on. public e rugat să grăbească a o comanda, ca fiind o carte adevărat prețioasă, interesantă și instructivă.

Un exemplar costă trimis franco cor. 1.80. Se poate comanda dela editor (Librăria Naț. S. Bornemisa) din Orăștie—Szászváros, și dela „Librăria Tribuna” din Arad.

Celor ce comandă mai mult de 5 exemplare li-se dă exemplarul cu 1.60 Cor. franco, iar la comanda de peste 10 exemplare 1.40 Cor. exemplarul.

Comandele peste 10 exemplare să se facă direct la Librăria editoare.

A apărut:

„Amintiri” de Al. Ciura

ea cel dintâi volum din „Biblioteca scriitorilor dela noi”, în care se vor tipări rînd pe rînd toți scriitorii români din Ardeal, Tara Ungurească și Bănat, morți și în viață.

Volumul „Amintiri” are 284 pagini și cuprinde 28 nuvele, a căror subiect e luat din viața fraților noștri morți din Munții-Apuseni și din viața autorului. Bucățile sunt scrise într-o neaoasă limbă românească și cu multă putere is limpezime, și cu mult simțămînt, fiecare bucată te captivează, procurînduți o rară mulțumire sufletească.

De mult n'a apărut la noi Românii o carte așa de frumoasă și ca prezentare tehnică, mai ales ea e adevărat eveniment pentru literatura noastră din Ardeal.

Se poate comanda dela autor (Librăria Naț. S. Bornemisa) în Orăștie—Szászváros, și dela „Librăria Tribuna” — Arad. Prețul unui exemplar e 1.80 + 20 bani porto.

„Insemnările unui trecător”

erămpeie din sbuciumările dela noi
de Octavian Goga.

Prețul 3 Cor. în România Lei 3.50 plus 30 fil. porto, recomandat 60 fil.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA—NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43.

Rákóczi-ut 14.

(Lângă „Apollo”).

Un candidat de avocat

cu practică bună, află aplicare momentană
în cancelaria avocatului

Dr. Sever Ispravnic în Arad.

Apotecă

elegant aranjată, bine pro-
văzută cu droguri și într'o
comună bogată româ-
nească e de vîndut. Tot acolo se află și o
fabrică de mașini de agricultură. —
Adresa la administrația ziarului „Tribuna”.

Cine vrea să cumpere
vițe americane

„RIPARIA PORTALIS”

pentru altoit, să se adreseze preotului Petru
Pelle din Miniș (Ménés) comitatul Arad.

Dr. Tabakovits György,

advocat

și-a transpus cancelaria advocațională
din Budapesta în

ARAD, strada Deák Ferenc Nr. 30.

Telefón Nr. 891.

Premiat la a. 1902 din partea expozi-
ției Industriale din Becheherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,

— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de
piele, păsă, mătase și catifea, pentru băr-
bați, dame și copii cu prețurile cele mai
ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis
gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

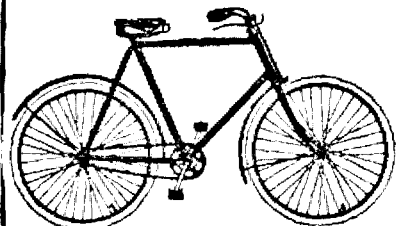
Szántó Jenő, mehanic în Dés.

Recomandă fabricatele
cele mai bune de

mașini de cusut,
mașini de scris,
gramamafone
și biciclete

precum și atelierul său pentru reparații.
Ține în depozit biciclete nouă și uzate dela
65—110 fl., precum și diferite piese pentru
mașini de cusut, biciclete, gramafone și

mașini de
scris pe
lângă pre-
țuri ieftine.

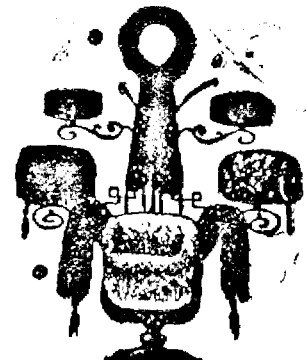
Cel mai mare magazin de blănărie!

Ragályi János

Temesvár-Gyárváros, Kossuth Lajos-tér 2.

Iși recomandă în atenția on. public din
localitate și provincie bogatul asorti-
ment de blănărie cu prețurile cele mai
convenabile. Artă-

cole de fabricație
proprie; mantale
de blană, blane
de călătorie, —
manșoane, boale
oăciuli pentru
domni și doamne
ultima modă și
lucrate cu gust.

Prețuri ieftine. —

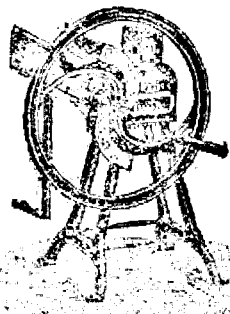
Primește orice lucrări de blănărie pentru
prefacere, căptuire, căptușirea și colierea
mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.
Numai marfă bună și execuție de I-u rang.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o obo-
seală, dar administrației ziarului nostru poate fi
de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul
public, că la cererea prețurilor curente sau la
orice cerere sau cumpărare să se provoace că
anunțul firmei la cetit în ziarul Tribuna din Arad.

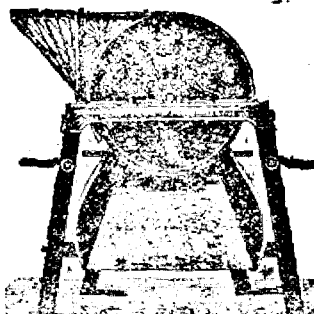
Hegyi János,

măestru lăcătuș de lucruri pentru zidiri și de artă.
Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.

(Casa proprie) Aiud—Nagyenyed, Strada Tövisi-ut.

Primește orice lucrare de lăcătușerie artistică
și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea
be mașini agricole și industriale. La acele ma-
șini cari nu se pot executa în atelierul meu, am
luat reprezentanța și depozitul, mai multor fa-
drici, despre a căror fabricații m'am convins în
decursul anilor, că sunt neexcepționabile. Rog
să se adreseze în orice afacere referitoare la bransa
aceasta, — la mine, servind ori și cu lămuriri.
Țin în depozit și mașini de cusut, cele mai
bune fabricații, precum și cumpene, oăntare,
decimale. — Prețuri ieftine. — Catalog gratuit.
Se dau cu garanție și condițional de plată și în rate.

Cine voiește rachie curată

să se adreseze direct la firma cea
mai mare românească

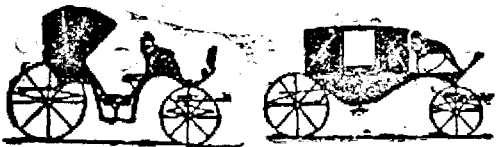
Creciun & Voda
din Lugos.

care dispune de căzănării mari pro-
prie în Bănat și Ardeal.

Decorat cu medalie de aur la expoziția
agricolă din Lugoj.

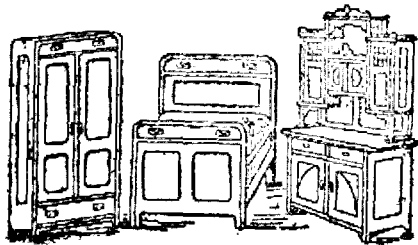
Dicsics B. Ignác,
succesorul lui Bálint Dicsics.
Atelier de trăsuri, șele și lustruire.
LUGOJ, strada Niță Popa
lângă biserica gr.-orientală română.

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe,
precum și lucrări de dogărie și făurărie.
Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

**BAUMANN ARNOLD succesorul
LÁHNI KÁROLY,**
fabricant de mobile.
Alba-Iulia, Piața Szent István Nr. 11.

Recomandă mobile pregătite în atelierul
său din cel mai bun material, pentru
dormitoare, sufragerii, locuințe garson și
— birouri pe lângă prețuri ieftine. —

Nici o fabrică de gra-
mafoane și cufoane nu
poate să lifereze mai
ieftin ca

Reich Aladár,

atelier de instrumente muzicale.

Budapest, VIII., Népszínház-u. 27 T.

Catalog gratuit.

Dacă stropești cu „FORHIN”

I - ai mai pu-
țină bătaie
de cap,

II - a lucru
mai puțin,

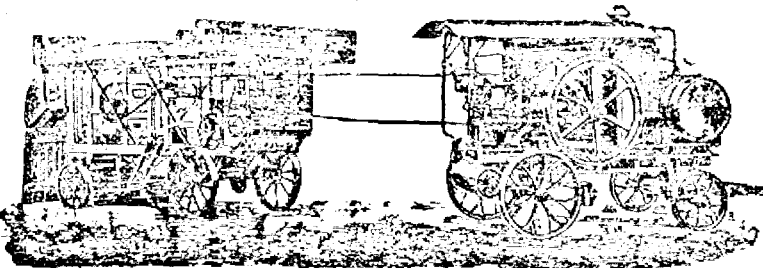
III - a cheltuială
mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este
MICTURĂ DE BORDÓ
adesea îmbunătățită. Se lipește
ușor chiar și de frunzele umede.
La ori-ce brumă poți se
stropești, nelăsând nici un
fel de sediment (drojdie).
Mulțime de scrisori de mul-
țămire și recunoștință.
Cere prospect gratuit și franco
dela fabrica
**„FORHIN” BUDAPEST, VI.,
VAGZI-UT 93.**

Fabrica de mașini și
turnătorie de metale

Fürst Antal, Timișoara-Fabric
Șirul stâng al Begei nr.
11. — (în casa proprie).

Primește spre lucrare: *diferite piese pentru mașini de abur, în ori-ce
mărime. Garnituri complete pentru mori și fabrici de spirt.*
Cilindree se găuresc la fața locului fără desaranjament.

Ori-ce reparație la cazan ori
mașini o face în execuție
solidă, cu preț foarte ieftin.

Fabrică: *Cazane nouă
pentru aburi și dula-
puri p. locomobile.*

Ciselește și curăță cilindre
pentru mori.

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu olei brut, dela 4—100 HP.

Motoarele mele patentate au *regulator cen-
tral* și mecanism de așezat cu mâna. —
În urma arderei regulate a oleiului, motoa-
rele nu produc nici un miros neplăcut. —

Nu trebuie curățit des!

Spese de funcționare pe oră 11/2 filler.

Surányi Viktor,

Inginer-mechanic diplomat.

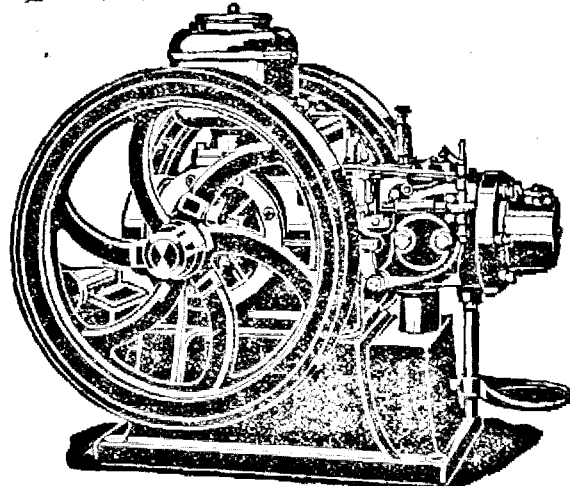
Budapest, VI., Lázár-utca 18.

(Îndărătul Operei)

Condițiuni favorabile.

Prețuri ieftine.

Intermediarii primesc recompensă.

Motoare cu benzin și gaz.

Fabrica de mașini

Laufer József,

Budapest, VI., Palotai-ut 15—11.

Linii funiculare, șghiaburi de precipitat
vagoanele pentru mine, osii de transmi-
sii brevetate „BALON”, cângi automate
de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj
cu lanțuri sau frînghii. Aranjamente Skips
și încărcat, elevatoare și transportoare.

Schwalb Adolf fia Vilmos

tinichigiu și arămier.

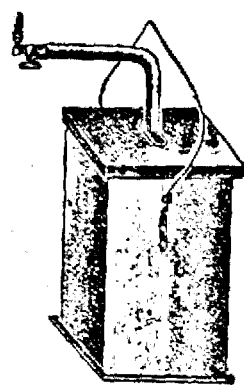
Budapest, VII. Verseny-u. 8.

(Colțul străzii Murányi)

Pregătește totfelul de lucrări de tinichigiu, articole pentru bucătărie și gospodărie, unelte pentru stupărie, vase pentru miera. Fabricate de specialitate: măsuri de litru din tinichea albă ori nickel, cane pentru olei, lack ori petrolu. facile, lămpi de carbid și alte articole tehnice.

Cassete pentru banl.

Catalog trimis gratuit și franco.

Primul și cel mai mare depozit de pian

W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: pian, harmonici și pianine, fabricație Bösendorf, Schreighoffer și Förster.

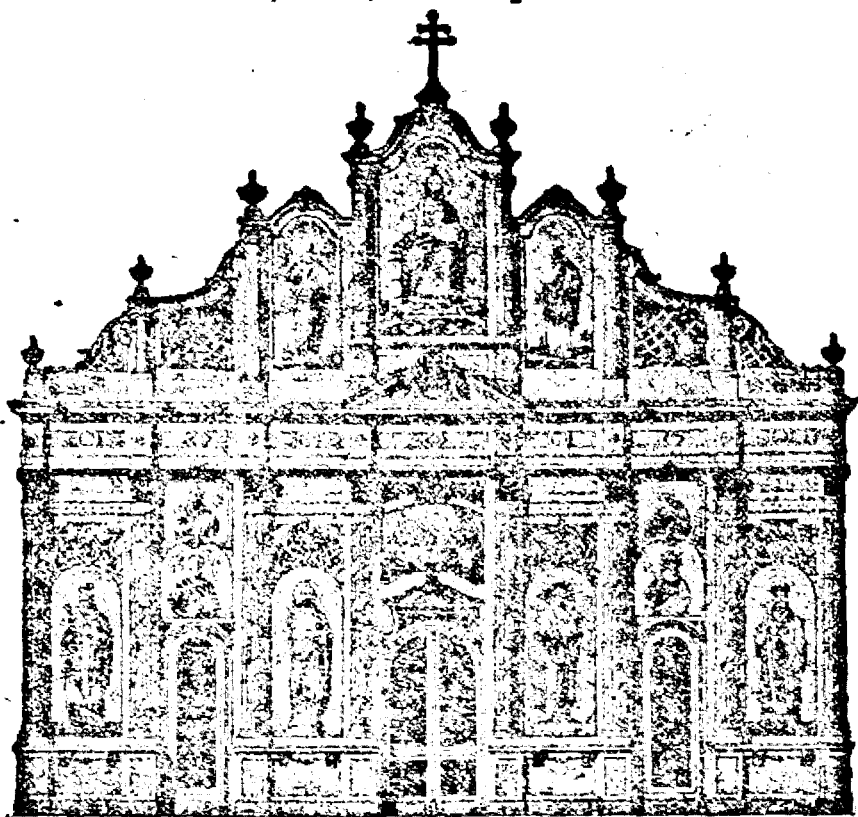
Imprumută pian în condiții favorabile.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

Institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

Români! replantați viile cu altoi dela firma română!

„Mugurul“

însoțire economică

Elisabetopol—Erzsébetváros

(Kis-Küküllő vm.).

Altoi de vie

calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„Mugurul“

Elisabetopol—Erzsébetváros.

Materiale disponibile în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre n-au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt dezvoltati la perfecțiune!

La cumpărări pe credit celea mai ușoare condiții de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic la altoit

Cele mai bune fabricații de puști de vânat, puști-flobert, revolvere și pistoale-Buldog; precum și totfelul de gloanțe și praf de pușcă.

Cele mai excelente fabricații de

mașini de cusut

pentru familie și industriasi.

Biciclete

să câpătă cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă plătiri convenabile în rate.

Kálenda János,

depozit de arme, biciclete și mașini de cusut. Nagyvárad, Piața Szent László-tér.

